

nové bratrské listy

2005/V-VI

*(Hospodin říká): „Vám, kdo se bojíte mého jména,
vzejde slunce spravedlnosti se zdravím na paprscích.“*

z obsahu:

**Pojďme
Co křesťané dostávají - Boží lásku
Z dějin protektorátu V-VI
Zprávy z Unitas fratrum
Události v seniorátě
Česká duchovní píseň (2)
Vánoční čtení
Příloha: O původu jednoty (5)
Ráj srdce**

obsah

biblická úvaha

Pojďme! (*S. Slavka*)

co křesťané dostávají

5. Boží lásku v Duchu svatém

(*H. Jalušková*)

dějiny

Kapitoly z dějin protektorátu V-VI

(*J. B. Uhlíř*)

Theodor Beza (*J. Just*)

Český misionář (*J. Halama st.*)

Krátké kalendárium (*Veritas*)

unitas Fratrum

Challenge2change (*B. Kašáková*)

Měřink Jan August (*J. Polma*)

Co znamená být sborem v Jižní Africe

(z němčiny *M. Ulrichová*)

naš seniorát

Konvent (*J. Polma*)

Ordinace br. Vacovského (*J. Polma*)

Biskupské povzbuzení (*jap*)

Setkání mládeže v Turnově (*B. Kašáková*)

ekuména

Zpráva z rekatolizační komise

Zprávy ze světové ekumény

Česká duchovní píseň 2 (*Dr. B. Kejř*)

vánoční čtení

Betlémské společenství (*M. Martouš*)

Dnes je Štědrý den (*I. Medek*)

Kometa (*O. Halama*)

příloha

Jan Jafet - O původu jednoty 5

Ráj srdce (*připravuje M. Matouš*)

Nové Bratrské Listy
7. ročník (2005)

*Tento církevní časopis pro své členy a
přátele vydává OCHRANOVSKÝ SBOR
při ČCE v Praze.*

Adresa: Hálkova 5, 120 00 Praha 2,

tel: 224 941 870

e-mail: uf.praga@netforce.cz

Registrováno pod zn. MK ČR E 12555

editorial

3 Vážení čtenáři,

5 dostáváte do rukou podivné číslo –
vlastně dvojčíslo, protože by se nám již
nepodařilo běžným způsobem udělat do
6 konce roku dvě samostatná vydání našeho
časopisu. Doufáme však, že toto rozšířené
12 vydání vám vynahradí výpadek, ke kte-
rému došlo. Přiznávám, nepovedlo se mi
16 uskutečnit to, co jsem chtěl a co jsem
19 dokonce před rokem ohlašoval. Leckteré
19 rubriky zůstaly prázdné, něco bylo jinak,
21 sliby zůstaly nenaplněné...
21

Možná, že tato okolnost je výstižným
vyjádřením toho, jak to na konci roku všeo-
becně vypadá... Ne že by přelom letopočtů
22 byl nějaký mezník, který by sám o sobě
23 utvářel takové či onaké okolnosti, že by
24 změna čísla, kterým píšeme rok, cosi ovliv-
25 nila, ne že by silvestrovská noc měla moc
26 obrátit naše „osudy“ – ale je to vhodná pří-
27 ležítost k bilancování. K ohlédnutí se zpět.
28

A za sebou vidíme nedostatky, selhání,
32 nedodržené sliby – jsou věci, které s pří-
chodem Nového roku ani nezestárnou, ani
33 nezmizí. Potáhneme je s sebou dál... Ale
35 také můžeme chtít něco změnit. Nepůjde
to samo od sebe. Ovšem budeme-li spolé-
hat jen sami na sebe, pak to o moc jiné
nebude... Přeji nám všem, aby to byl nejen
„rok 2006“, ale aby se v něm vnitřně odrá-
želo označení „Léta Páně 2006“. Abychom
v něm žili pod ochranou i pod vedením
Pána Ježíše Krista.

Pokojně svátky vánoční a dobrý Nový
rok!

Bohumil Kejř

biblická úvaha

Pojďme!

A v té krajině byli pastýři pod širým nebem a v noci se střídali v hlídkách u svého stáda. Náhle při nich stál anděl Páně a sláva Páně se rozzářila kolem nich. Zmocnila se jich veliká bázeň. Anděl jim řekl: „Nebojte se, hle, zvěstuji vám velikou radost, která bude pro všechny lid. Dnes se vám narodil Spasitel, Kristus Pán, v městě Davidově. Toto vám bude znamením: Naleznete dítětko v plenkách, položené do jeslí.“ A hned tu bylo s andělem množství nebeských zástupů a takto chválili Boha: „Sláva na výsosti Bohu a na zemi pokoj mezi lidmi; Bůh v nich má zalíbení.“ Jakmile andělé od nich odešli do nebe, řekli si pastýři: „Pojďme až do Betléma a podívejme se na to, co se tam stalo, jak nám Pán oznámil.“ Spěchali tam a našli Marii a Josefa i to dítětko položené do jeslí.

(Lukáš 2, 8 - 16)

Bratři a sestry,

oddíl evangelia, podle Lukáše, o narození Ježíše Krista je snad nejznámější částí Bible. V těchto dnech se čte prakticky po celém světě. Podnítil k tvorbě množství umělců, jak malířů a sochařů, tak i hudebníků. Vánoce bez písně – to by snad ani nebyly Vánoce. Nevím, který jiný výjev z Bible by byl tak inspirující i pro lidové umělce: stavba, vyřezávání a kreslení Betlémů... Ale i tzv. živé Betlémy, a také scénky, hodně předváděné dětmi. Marie, Josef, jesličky, pastýři, zvířata... To, co se tenkrát stalo, bylo skutečně jedinečné! Nemající obdoby.

Samozřejmě, že nám se do toho pořád plete ta zasněžená krajina a pastýři v kožíšcích; má význam pokoušet si to představit? Lze si to vůbec představit nebo alespoň trochu přiblížit, zvlášť tedy to, co prožili pastýři na poli?

Andělské zjevení to nebyla běžná věc, i když tu a tam o něm čteme ve Starém zákoně. Asi by bylo potřebné rozlišit: zjevení (andělské) - a vidění (třeba také andělské).

S viděním resp. viděními se také při čtení Starého zákona setkáváme. Dalo by se říci, že při zjevení se nebe prolamuje do naší časnosti a při vidění bývá člověk vtážen do toho nebeského dění, do věčnosti.

Narození Božího Syna byla jedinečná, neopakovatelná událost. Ta proběhla velice skrytě. V našem světě, v časnosti, se důsledky projevíly později. Co se týče té nebeské oblasti, tam se to nemohlo utajit. A byla to, jak se dnes říká, bomba. Průlom. Zjevily se nebeské zástupy. Kraličtí překládají: „množství rytířstva nebeského“, jiné překlady – vojska nebeského. To bylo také něco mimořádného. Ale vlastně ne jedinečného. O nebeském vojsku čteme i jinde v Bibli. Vzpomeňme si například na Elizea (Elíšu) obleženého aramejským vojskem. Elíša viděl nebeské vojsko s ohnivými vozy, ostatní ne.

Ale vraťme se k pastýřům na poli. Množství rytířstva nebeského se nejen zjevilo, nešlo o demonstraci nebeské moci, rytířstvo chválí Boha. My čteme u Lukáše slova této chvály a zcela přirozeně chápeme, že šlo o zpěv, a i kdyby to byla recitace, tak to muselo být něco úžasného!

Pastýři však toho byli přímo účastni a byla to síla. Když se jim zjevil anděl a osvítila je sláva Páně, tak se velice báli – nyní z nich bázeň spadla, On se jim totiž narodil Zachránce.

Já bych se chtěl dnes zaměřit na to, co ještě předtím řekl anděl pastýřům. Začátek známe velice dobře: „Nebojte se, protože dnes se vám narodil spasitel Kristus Pán v městě Davidově...“ To známe, ale je tam i druhá část – mluví se v ní o znamení (jako by toho nebylo dost). „Toto vám bude znamením: Naleznete dětátko v plenkách, položené do jeslí.“ Tečka.

No, a pak tedy to chválicí nebeské vojsko, to pak odešlo do nebe, a pak nic, zase tma a ticho...

„Počkáme, co bude ještě...“

„Takové velkolepé zjevení musí mít ještě nějaké důsledky...“

Ticho a tma...

Zjevení anděla, příchod nebeského vojska... Že by to nemělo další důsledky?

„Počkáme...“

Čekali by dodnes – vousy až na zem...

„Pojďme!!!“

Jestli stáli, seděli, leželi – to je jedno: Pojďme! „Pojďme až do Betléma a podívejme se na to, co se tam stalo, jak nám Pán oznámil.“

Bratři a sestry, Bůh člověku ve svém Synu vyšel vstříc. To není jen takový slovní obrat, to není jen taková náboženská fráze, to je skutečnost.

Člověk má hledat Boha, něco v něm samotném ho k tomu ponouká, na druhé straně od Boha utíká, to když si uvědomuje, že se proti Bohu provinil. Výsledek toho je bloundění, nebo alespoň přešlapování na místě. Tu a tam se odněkud ozve: „Už to mám! Našel jsem cestu k Bohu a není třeba se zabývat otázkou hříchu“ – mnozí se nechají nachytat...

Bůh člověku vyšel vstříc. Překonal to, co člověk překonat nedokáže. A jistě nám je jasné, že se nejedná o nějakou velkou vzdálenost měřenou v kilometrech či světelných letech.

Co byste řekli na takového pokračování příběhu. Anděl řekl pastýřům: „Nebojte se, neboť narodil se vám dnes v městě Davidově Spasitel.“ A hned tu bylo s andělem množství vojska nebeského, vzali pastýře na ruce a odnesli je do Betléma k Marii a dětátku.

Nelíbí? Možná by se nám to líbilo, ale nebylo to tak. Anděl řekl: „naleznete....“ a správná reakce pastýřů byla: „Pojďme...“

Rozumíte, bratři a sestry? Bůh vyšel vstříc. Šel, překonal překážku pro člověka nepřekonatelnou a zastavil se. Teď my, teď ty...

I kdyby si pastýři sedřeli nohy až ke kolenům, do nebe by se nedostali - do Betléma, to bylo v jejich moci.

Je zvláštní, že přes to všechno velkolepé, co pastýři zažili, anděl ještě mluví o znamení: „Toto vám bude znamením...“ Znamením – až když poslechnou, až když uvěří, až když vyjdou – udělají to, co je v jejich moci.

Proč to všechno máme v Bibli zaznamenáno? Šlo Bohu jen o těch pár pastýřů? I kdyby jich byla stovka... Šlo mu o to, aby malíři měli náměty k malování a hudební skladatelé ke skládání?
„Pojďme!“

Dnes už ne do Betléma. Víme dobře, že jde o překonání jiné vzdálenosti. O vynaložení určité námahy však jde také. Kéž je nám povzbuzením to slovo anděla: „Nebojte se!“ Neboj se, protože Spasitel se Ti narodil!

Svetozár Slavka

co křesťané dostávají

V letošním seriálku zamyšlení nad biblickými texty se chceme obrátit do slavné 5. kapitoly z dopisu apoštola Pavla do Říma. Je zbytečné dodávat, že na tomto místě se mnoho lidí setkalo s podstatným Božím oslovením a na jeho základě poznali nové věci, které Pán Bůh nabízí, chopili se jich a změnili svou životní orientaci... Bude jistě užitečné si připomenout řadu skutečností, které věřící lidé mohou získávat, čím může být jejich život naplněn.

5. Boží lásku v Duchu svatém

„A naděje neklame, neboť Boží láska je vylita do našich srdcí skrze Ducha svatého, který nám byl dán.“ Ř 5,5

Láska Boží rozlita jest v srdcích našich... Láska vzájemná ve společenství bratří a sester. Bůh jako její zdroj, oplývající zřídlo lásky, která s sebou nenese ani tak plamen vášně, jako spíš solidaritu Božího Syna s námi a nás samých navzájem. Buďme si vědomi toho, že žijeme pouze z oné milosti, a pomáhejme si mezi sebou nést různá životní břemena.

Pro Pavla k víře v Krista patří nejen osobní přiznání se k Pánu, ale i semknuté společenství víry a života. Tedy lid Boží - církev, sbor.

Přijetí do tohoto společenství není vázáno na žádné předběžné podmínky. Dovnitř jsou vpuštěni Židé i Řekové, svobodní i otroci.

A co je toho vrcholem: nejen ti řádní a zákona dobře dbalí ale i ti neřádní a nedobří, nedbalí. Jak veliký zlom svého přesvědčení musel zakusit Pavel, pravověrný žid, když pochopil slova: „takoví jste někteří byli, avšak byli jste obmyti, byli jste posvěceni, ospravedlněni ve jménu Pána Ježíše Krista a skrze Ducha našeho Boha.“ (1K 6, 9-11)

Každý věřící smí ze své minulosti vyjít ven, nechat ji za sebou - všechno minulé je Ježíšem Kristem odčiněno, odňato. Očištěno, omyto, smyto.

Bůh prokazuje svou lásku k nám tím, že Kristus za nás zemřel. (Ř 5, 8)

Ospravedlnění z milosti a víry má být základem existence církve Kristovy, existence sborů.

Každý, kdo sám prožívá víru - proměnu, klade sám na sebe vysoké nároky, ale jiné nezatrácuje a je k nim maximálně shovívavý a milostivý.

V tom je poselství Pána Ježíše jednoznačné: maximální náročnost k sobě, maximální shovívavost k druhým, hledání toho, co je v nich dobré. Křesťanství není jen pro „vyvo-lené“, není pro žádnou elitu. Nad černou vodou nicoty a skepse nás drží jenom duha milosti Boží. Všechny.

Přitom chce, abychom si ku pomoci byli navzájem ve svých vlastních bolestech, „neboť Boží láska je vylita do našich srdcí skrze Ducha svatého, který nám byl dán“, a má být konkrétně prožívána v životě sboru nejrozmanitějším způsobem.

Někomu je potřeba rady, někomu posily, někoho je třeba zapotřebí napomenout. A to vše v lásce. Nejprve je nutné dát si pozor sám na sebe a teprve pak se pokoušet napravo-vat druhé. (Ga 6, 1)

Se sborem je to stejné, nejprve máme zkoumat a posuzovat sami sebe a lidi vně pone-chat Bohu (Ř 12, 18-19)

Na nás je, abychom s naší otevřeností pro bolesti světa byli na svých místech, poho-toví i ke snášení potíží a nepochopení vprostřed konzumu přítomného všude, i v našich vlastních rodinách. Vedle z nejistoty a strachu plynoucího uzavření se do hmotného sebeuspokojování najdeme na mnoha místech i hledání pozitivních hodnot, touhu po jejich jasném stanovení. Prosme Pána, aby na ona místa sel pravá slova v jediný pravý čas, prosme za rosu z hůry, vylévající se lásku zmíněnou v úvodním verši. Z takové vláh-y nechť nese naše víra hojné plody, ovoce posilující ne k boji ale k solidaritě, ne ke stavbě zdí ale k budování otevřeného, přesto však pevného společenství víry, lásky a naděje.

Nehledme coby neúčastní pozorovatelé na zápas lidství odpovědnějšího s lidstvím méně vyvinutým (M. Machovec), nebojme se pomáhat, nemrzme se pro nepochopení. Naše krůčky po Ježíšově cestě budou sice malé, nepatrné, snažme se však, aby byly pevné, ryzí a přímé.

Hana Jalušková

dějiny

Kapitoly z dějin protektorátu

V - Příklady programové kolaborace

Aktivističtí novináři

Představitelé novinářského aktivismu vycházeli z přesvědčení, že české země budou trvale spojeny s Německem a v drtivě většině případů proto z oportunistických důvodů proklamovali českou iniciativu ve smyslu vytvoření vzájemné důvěry a korektní spo-lupráce obou národů ve společné říši. Špičky aktivistických novinářů představovaly značně homogenní, dobře manipulovatelnou a snadno ovlivnitelnou, řízenou skupinu, která se plně věnovala propagaci nacionálněsocialistické ideologie nejpozději od druhé poloviny roku 1940. V počáteční fázi války se aktivisté vymezovali především vůči pasi-vitě autonomních reprezentačních orgánů – protektorátní vládě a NS.

Reprezentantem novinářského aktivismu se stala tzv. aktivistická sedmička, nazývaná rovněž sedmičkou vedoucích žurnalistů, která byla složena z šéfredaktorů hlavních protektorátních deníků. Tvořili ji Václav Crha (Národní politika), Vladimír Krychtašek (Večer, Venkov), Jaroslav Křemen (A-Zet, Lidový deník), Karel Lažnovský (České slovo), Vladimír Ryba (Národní práce), Karel Werner (Polední list, Večerní České slovo) a Emanuel Vajtauer (Večerní České slovo, Přítomnost). Těmto žurnalistům statečně sekundovali šéfredaktori Rudolf Novák (Arijský boj), Antonín J. Kožíšek (Polední list) a další novináři a publicisté – především Emanuel Moravec, František J. Prokop, Alois Kříž, Gustav Dörfl, Jaroslav Pelíšek, Leopold Zeman, Čeněk Ježek, Otakar Polívka, Jan Scheinost, Emil Šourek, Jan Vrba, Karel Chalupa a Mohamed A. Brikcius.

Aktivismus jmenovaných se však neomezoval pouze na články v tisku, ale zahrnoval rovněž rozhlasová vystoupení a propagandistické brožury a knihy. Pro aktivistickou činnost bylo po květnu 1945 vazebně stíháno 34 žurnalistů, z toho dva v nepřítomnosti (O. Polívka a E. Vajtauer). 13 z nich bylo NS odsouzeno k trestům od 18 měsíců po doživotí. Nad sedmi vynesl soud rozsudek nejvyšší. J. Křemenovi byl trest smrti změněn na doživotí, O. Polívku a E. Vajtauera se nepodařilo dopadnout. Popraveni byli: A. J. Kožíšek, V. Krychtašek, R. Novák a K. Werner.

Kuratorium

V jedné ze svých posledních zpráv pro Berlín z poloviny května 1942 konstatoval Reinhard Heydrich, že jednou z dalších priorit okupační politiky je masové podchycení a následná (pře)výchova české mládeže. Heydrichův temný odkaz se všemi silami snažil naplnit jeho věrný nohsled, ministr Emanuel Moravec v nově vzniklé organizaci Kuratorium pro výchovu mládeže v Čechách a na Moravě. Heslo, které pro ni Moravec razil, by jeho zvěčnělého mistra jistě potěšilo: „Vedte českou mládež duchovně do Říše.“ Úkolem Kuratoria bylo převychovat českou mládež v nacionálněsocialistickém duchu. Za vzor bylo určeno nacionálněsocialistické kamarádství a pracovní pospolitostí Hitlerjugend. Podle vládního nařízení z 28. května 1942 podléhali povinné službě mládeže pod vedením Kuratoria všichni mladiství protektorátní příslušníci árijského původu mezi 10. a 18. rokem věku. Kuratorium dostalo absolutní monopol – jeho péče měla být jednotící a výhradní. Vedle výchovy rodinné a školní byl akcent kladen na jednotnou výchovu tělesnou, duševní a mravní. Na této přípravě se měly podílet pečlivě prověřené spolky a organizace se zaměřením na vlastivědu, kulturu, turistiku, sport a tělovýchovu. Z původních 3277 jich bylo vybráno 2260.

Přípravná činnost Kuratoria se rozeběhla na přímý pokyn Berlína 17. června 1942. Školení prvních 45 instruktorů probíhalo od července 1942 nejprve v tzv. vůdcovské škole ve slapském zámku, později v novém výcvikovém středisku v hotelu Čeperka v Nouzově u Unhoště, v Protivíně a Prachově. Ke konci roku 1942 bylo ze 700 zájemců vyškoleno téměř 400 instruktorů. Předsedou organizace se stal ministr školství a lidové osvěty Emanuel Moravec, jeho zástupcem generální tajemník František Teuner. Jmenováno bylo rovněž 15 hlavních pověřenců, kterým podléhali pověřenci okresní. Pod

Moravcovým dohledem vznikla i uniforma Kuratoria, jejíž střih, barva i označení plně odpovídaly německému vzoru. Základní pracovní strukturu Kuratoria představovala skupina organizační, tělovýchovná, pro duchovní výchovu (školení ve světovém názoru, propaganda, tisk, kulturní práce), sociálně výchovná a skupina dívčí. Poradci pocházeli především z řad Hitlerjugend a SS. Germanizační podtext Kuratoria nemohl být vyjádřen lépe – jednací řečí se stala němčina. Oficiální zahájení činnosti Kuratoria připadlo na 13. březen 1943. Do léta byla dobudována organizační struktura v rámci 80 okresů protektorátu. Počaly vycházet časopisy *Náš směr*, *Správný kluk* a *Dívčí svět*. Ze zabaveného majetku rozpuštěné ČOS a Orla bylo Kuratoriu předáno 1163 hřišť, sedm stadionů, 23 koupališť, 75 obytných domů, 528 pozemků, 893 tělocvičen a dalších 210 objektů.

Jednou z nejokázalejších akcí Kuratoria se staly Dny mládeže, kterých 11. a 12. září 1943 se účastnilo 30 000 hochů a děvčat. Vyvrcholily vlajkovým pochodem 1200 instruktorů Kuratoria, absolventů vůdcovských škol a dívek v národních krojích centrem Prahy. Do konce ledna 1944 bylo Kuratoriem v 59 táborových bězích vyškoleno 3500 instruktorů a deset dívčích táborů zajistilo 400 instruktorek. V Kuratoriu vznikaly i tzv. vzorné roje, které se později změnily v oddíly zvláštního nasazení. Vzniklo jich 59 (průměr nepřesahoval 30 členů na oddíl). Rekrutovali se z nich i adeпти Svatováclavské dobrovolnické roty, která se od března 1945 připravovala na bojové nasazení na východní frontě. První vážnou krizí, která však znamenala počátek krize latentní, prošlo Kuratorium koncem roku 1943. Množily se sabotáže, zesměšňování árijského pozdravu, nepřátelství vůči aktivistům i recese v rámci samotných akcí. Poté, co byli v dubnu 1944 odvoláni na frontu němečtí poradci, nastal rychlý rozklad, k němuž přispěla i stále se zvětšující propast mezi vedením Kuratoria a prostým členstvem. Poslední velkou veřejnou akcí, která byla s velkou pompou zahájena na Karlštejně, se stal tzv. Týden mládeže v červenci 1944.

Česká liga proti bolševismu

Ke vzniku České ligy proti bolševismu došlo na základě podnětu z Berlína, který žádal, aby se v protektorátu vytvořila „protibolševická instituce“, kterou by reprezentovaly významné osobnosti českého politického, vědeckého a kulturního života, jejichž jméno mělo „dobrý zvuk a vliv“. Ustavující schůze Ligy se konala 23. ledna 1944. Hlavním řečníkem byl ministr Moravec, který přednesl vládní prohlášení, jež zásadně odsuzovalo československý exil a jeho paktování s bolševiky. Moravec v podstatě zopakoval formulace základního prohlášení a v závěru zdůraznil: „Stojíme věrně k Říši, jejíž branná moc dnes jediná zaručuje záchranu evropských národů a jejich kultury.“ Předsedou Ligy byl ustaven předseda Národní rady české Josef Drachovský, což rozhodně nebyla šťastná volba, neboť tento muž byl ještě do konce roku 1944 zatčen pro odbojovou činnost. Místopředsedy se stali průmyslník Josef Bartoň-Dobenín, zástupce Národní odborové ústředny zaměstnanecké Karel Röhlich, prezident Nejvyššího správního soudu Josef Kliment a rolník František Zmeškal. Funkci generálního tajemníka

převzal Karel Korp. V rámci masové propagandy zaplavily celou Prahu a protektorát sugestivní velkoplošné plakáty Antonína Hradského „Zachvátí-li Tě, zahyneš!“, které znázorňovaly bolševický spár roztažený nad Pražským Hradem. Heslem Ligy se stalo úderné „Bolševismus – nikdy!“, logem pak stylizovaný oráč s dívkou a koňmi, lemovaný lipovými listy – vše v hnědé barvě. Liga podléhala přímo ministerstvu školství a

národní osvěty, kde ji měl na starosti sekční šéf a nejbližší spolupracovník ministra Moravce, Adolf Leitgeb. Tento muž konstatoval, že omluvou pro neúčast v Lize je pouze těžká nemoc nebo smrt a na vyhlédnutí osobnosti vykonával na ministerstvu při osobních audiencích nátlak tak dlouho, až většina z nich rezignovala a „změnila názor“. Téměř všichni se ovšem snažili pod nejnemožnějšími výmluvami této do značné míry sebevražedné iniciativně vyhnout a neexponovat se. Měnit názor občanů protektorátu na Sovětský svaz se pod hlavičkou Ligy ujali i známí aktivističtí novináři, především pak Karel Werner, Jaroslav Křemen a Antonín Jaromil Kožíšek. Většina z předních aktivistů Ligy spolupracovala buď s gestapem nebo SD.

Činnost Ligy spočívala především v osvětové činnosti, tzn. v pořádání přednášek a manifestací prosycených ostrou antisovětskou propagandou. Jenom v prvním roce své činnosti bylo pod její záštitou uspořádáno 231 veřejných projevů. Kromě těchto akcí se Liga snažila agitovat i mezi dělnictvem na tzv. závodních srazech. Oficiálním tiskovým orgánem, který vycházel od 8. března 1944, se stal instruktivní časopis Denní korespondence. Liga se však angažovala i v propagandistických týdenících, rozhlasu a participovala na celé řadě knižních publikací. Její aktivita se stupňovala úměrně tomu, jak se blížila východní fronta. Rostla tedy v období varšavského a slovenského národního povstání – v létě a na podzim 1944 a zvláště pak od ledna 1945, kdy se jejím předsedou stal český nacionální socialista Antonín Liška. Mezi členstvem však nebylo možno od podzimu 1944 popřít převládající rezignaci, letargii a skepticismus, které byly přímo úměrné kritické situaci Říše. Poslední velkou akcí Ligy se stala výstava s příznačným názvem, identickým s jejím heslem, „Bolševismus – nikdy!“, která byla otevřena současně v Praze a Plzni na počátku roku 1945.

VI - Poslední hodiny

Praha byla posledním z velkých evropských měst, která ještě na počátku května 1945 plně ovládaly německé zbraně. Není třeba zdůrazňovat dostatečně známý fakt, že Pražské povstání nemělo z hlediska vojenského ani strategického žádného významu. Mnoho Čechů si však s sebou již od Mnichova neslo hluboce tajenou nenávist, živěnou léty příkoří, ponižování a strachu, která mohla být zmírněna jedině bojem. Pražané, stejně jako

obyvatelé Varšavy nebo Paříže, odmítli pasivně vyčkávat příchodu osvoboditelů. Svým heroickým bojovým vystoupením deklarovali jasnou touhu po svobodě. Ustupujícím německým svazkům, kterým nešlo o nic jiného, než se dostat za americké linie, však povstalecká Praha zásadně zkržila plány. Doslova jim přetřela možnost využít zdejší dokonalejší komunikační systém, jehož nejvýznamnější součástí představovaly vltavské mosty. Jednotkám branné moci a zbraní SS zbývaly proto pouze dvě možnosti – probíjet si cestu skrze město plné barikád a nebo odevzdaně vyčkávat příchodu Rudé armády. Zajištění Prahy a území od ní na západ a jihozápad znamenala pro skupinu armád Mitte polního maršála Ferdinanda Schörnera a část skupiny armád Ostmark gen. Lothara Rendulice, odříznuté na severu a severovýchodě Čech, doslova životní nutnost. Takto vyhrocená situace vedla k brutálnímu, zuřivému a nekompromisnímu postupu, jehož častými oběťmi se stávali nejen minimálně vyzbrojení a k boji nevycvičení povstalci, ale i obyčejní civilisté, včetně žen a dětí.

Protektorát Čechy a Morava zanikl 5. května 1945 po 2247 dnech trvání. Provolání s tímto obsahem vysílal rozhlas na podnět České národní rady ve 21,00 hod. Vyhlásit zánik protektorátu měl téhož dne dopoledne v úmyslu rovněž poslední předseda protektorátní vlády. Koncept jeho projevu však zůstal pouze na papíře – Richard Bienert byl těsně před jeho přednesením zadržen povstalci.

V noci z 5. na 6. květen 1945 postavilo na 100 000 Pražanů více než 1 600 barikád. Následovaly tři dny tvrdých bojů, které 8. května 1945 vyústily v podpis kapitulace mezi vrchním velitelem branné moci v protektorátu gen. Rudolfem Toussaintem a zástupci ČNR. Tento lokální kapitulací akt měl přímou souvislost s bezpodmínečnou kapitulací Třetí říše, kterou signoval v hlavním spojeneckém stanu v Remeši 7. května 1945 v 02,41 hod. náčelník štábu operačního oddělení Vrchního velení branné moci gen. Alfred Jodl. V platnost měla vstoupit v 00,01 hod. 9. května 1945. Nedlouho po podpisu však spojenecké velení obdrželo žádost Kremlu, aby generální kapitulací akt byl uskutečněn v dobytém hlavním městě Říše. Původní dohoda byla proto prohlášena za předběžnou a k podpisu definitivního dokumentu došlo 9. května v 00,43 hod. v kasinu ženíjního učiliště v berlínském předměstí Karlshorst. Za německou stranu signovali listinu polní maršál Wilhelm Keitel, admirál Hans von Friedeburg a gen. Hans-Jürgen Stumpff. Za vítěznou

Hlubokým žalem sklčeni oznamujeme lidu obecnému celého světa a okolních vesnic, že z rozhodnutí Prozřetelnosti na věčné časy nás opustila naše tak drahá, milovaná, nenahraditelná a nezapomenutelná Její velkorysost

Říše velkoněmecká

záštita kultury a civilisace.

Nezapomenutelná naše ochránitelka vykrvácela po dvanáctiletém nadydání na rychlé úbytě při potratu Nové Evropy v máji L. P. 1945 v útlém věku 12 jar, nedoživše se prorokovaných 1000 let. Zanechává po sobě miliony sirotků, o něž bude vzorně postaráno v útulných sirotčincích východních Lebensraumů, po nichž tak žhavě toužili.

Tělesná schránka předrahé zesnulé bude téhož měsíce uložena k věčnému odpočinku na památném poutním místě, kde kdysi stával Berlín, při zvucích písně „es geht alles vorüber, es geht alles vorbei!“

Samájama u Postupimi (dříve Berlín).

V máji 5. V. 1945.

N. S. D. A. P.,
vychovatelé.

HERRNVOLK,
děti.

mocnosti pak gen. Carl Spaatz, maršál Arthur Tedder, maršál Georgij K. Žukov a gen. Jean de Lattre de Tassigny. Celý akt pouze potvrdil výsledky remešského ujednání.

Projednávání pražské kapitulace probíhalo v sídle ČNR v Bartolomějské ulici od 10,45 hod. Gen. Toussaint se dostavil v doprovodu velitele pražské posádky gen. Arthura von Briesena a šéfa svého štábu. Předložený kapitulací návrh však odmítl. Zatímco česká strana formulovala nový text, odjel Toussaint, aby osobně nařídil zastavení palby. Po návratu a definitivním upřesnění hlavních bodů kapitulací listiny byl Toussaintovi předán jeho zraněný syn, nadporučík branné moci, zajatý prvního dne povstání.

Devítibodový Protokol o provedení formy kapitulace německých branných sil, podepsaný krátce po 16,00 hod. zástupci ČNR v čele s Albertem Pražákem a Josefem Smrkovským a kontrasignovaný gen. Toussaintem, nabyl účinnosti ještě téhož dne v 18,00 hod. Smyslem této dohody byl volný odchod německých jednotek z hlavního města. V barikádách byly vytvořeny čtyřmetrové průjezdy pro těžkou techniku. Podle kapitulací dohody měli příslušníci branné moci i zbraní SS složit za městem těžké zbraně, lehké si mohli ponechat až k americkým liniím. Pražské ulice počaly znenadání plnit dlouhé, kilometrové kolony nejrůznějších německých vozidel. Spolu s vojáky utíkaly před Rudou armádou desetitisíce civilistů. Izolované ostrůvky fanatiků z řad zbraní SS, kteří se rozhodli zemřít v boji i řadoví příslušníci branné moci, jimž se, navzdory zoufalému úsilí nepodařilo stáhnout, byly likvidovány po příjezdu sovětských tanků. Výjimku tvořila bojová skupina Wallenstein, která se až do odpoledních hodin 9. května bránila jako celek na levém břehu Vltavy v prostoru Zlíchova. 8. květen 1945 končil v Praze symbolicky. Ve 23,23 hod. vztyčila hradní stráž po dlouhých 2250 dnech nad Hradem československou státní vlajku.

Z 31 300 povstalců, kteří se aktivně zapojili do obrany města, jich padlo více než 3700, z toho 236 žen a 23 dětí. Na pražských ulicích tedy zemřel každý osmý bojovník. Poškozeno bylo sice 8 245 objektů, z toho však pouze 51 bylo zcela zničeno, 50 poškozeno velmi těžce a dalších 234 poškozeno těžce.

První sovětské tanky 4. gardové tankové armády gen. Dimitrije D. Leljušenka – 62. a 63. gardová tanková brigáda 10. uralského dobrovolnického sboru a 70. gardová brigáda samohybného dělostřelectva dorazily na předměstí Prahy u Liboce kolem 03,00 hod. 9. května 1945. V těsném závěsu je následovaly jednotky 3. gardové tankové armády gen. Pavla S. Rybalka – 69. mechanizovaná brigáda a 50. motocyklový pluk. Zbytky německých obrněných jednotek, kterým se již nepodařilo prorazit, zaujaly palebné postavení na malostranském předmostí Mánesova mostu. Právě před jejich hlavní se dostal první sovětský tank, který se na Klárov blížil Chotkovou ulicí. Šlo o T-34 poručíka Ivana G. Gončarenka z 63. tankové brigády, který byl – jako jediný – při obsazování Prahy zničen. Sovětské ztráty byly ostatně toho dne minimální.

O tom, že odpor, s nímž se sovětské tanky setkaly, byl skutečně sporadický, svědčí jejich rychlý postup do vnitřního města. Ve 04,30 hod. ovládli Sověti Trojský a Libeňský most a přes Holešovice a Dejvice počali pronikat do centra. Kontrolu nad Prahou získali již kolem 10,00 hod. Na Václavské a Staroměstské náměstí však přes nekonečné davy

nadšených Pražanů dorazili až v 11,15 hod. Poslední výstřely 2. světové války v Evropě padly na půdě země, která byla na podzim roku 1938 obětována proto, aby tato válka nikdy nevznikla. Kruh se uzavřel.

Jan B. Uhlíř

Theodor Beza a jeho vztahy s Jednotou bratrskou

Ke 400. výročí úmrtí

I. Curriculum Theodora Bezy

Teolog a farář, ale také exeget, právník, humanista, básník a diplomat Theodor Beza se narodil 24. června 1519 v burgundském Vézelay jako poslední dítě šlechtice a zemského fojta Pierre de Beze. Studoval právo, klasické jazyky a literaturu v Orléans a Paříži a během tohoto pro něj utěšeného období se mimo jiné – jako jiní mladý humanisté – věnoval veršování. V Paříži se také oženil. Učinil tak tajně, neboť nechtěl přijít o vítaný zdroj peněz, které mu přinášela jistá obročí – bylo to totiž ještě před tím, než se rozhodl pro reformaci. Ačkoliv o novém učení věděl již od svého časného mládí, cesta od prvotních sympatií k zásadnímu obratu v jeho životě trvala poměrně dlouho. Teprve v říjnu 1548 se odebral společně se svou manželkou do Ženevy, čímž definitivně přetrhl pouto s římskou církví a zde se také konečně veřejně a podle reformovaného ritu oženil. Pařížský parlament jej v dubnu 1549 nařkl z kacířství a nekalého zisku z prodeje církevních obročí a jeho majetek zkonfiskoval.

V Ženevě Beza příliš dlouho nezůstal. Usadil se v Lausanne, kde působil deset let na akademii jako profesor řečtiny. V letech 1552–1554 zastával na téže škole i úřad rektora. V Lausanne zahájil práci na několika zásadních spisech, patrně nejvýznamnější byly jeho snahy v biblistice. Na Kalvínův podnět pokračuje od roku 1551 po Clémentu Marotovi v překladu Žalmů, do latiny převedl Nový zákon a opatřil jej komentářem. Toto své dílo bude Beza v následujících desetiletích neustále zdokonalovat. Již od prvních let v Lausanne vzniká navzdory geografické vzdálenosti blízký vztah mezi učitelem Kalvínem a jeho „prvním učedníkem“ Bezou. Na konci padesátých let se oba společně angažují v teologické diskusi o predestinaci a v roce 1558 vydávají na toto téma spis, polemicky zaměřený proti známému humanistovi a pacifistovi Sebastianu Castellionovi.

Nikoli nezajímavá a pro další orientaci a postoje reformovaných v otázkách politiky a společenské angažovanosti v mnohém předznamenávající je Bezova role diplomata. Na pozadí politicko-konfesního vývoje v Evropě přemýšlí o vytvoření švýcarsko-anglicko-francouzské aliance proti císaři a papeži a zahajuje diplomatickou kariéru. Pokouší se přimět německá knížata ke větší vstřícnosti vůči francouzským reformovaným (hugenotům), současně se na dvoře vévody z Württemberku snaží dohodnout s jeho teology na vhodné terminologii při řešení otázky Kristovy přítomnosti ve Večeři Páně. Bezovo energické vystupování a slovní neotřelost při hájení svých názorů některé z nich rozhořčily natolik, že se za něj musel Kalvín osobně přimluvit. Oba poté písemně slíbili, že se Beza

bude v budoucnu vyjadřovat rozvážněji. Politická činnost a konfesní přesvědčení jsou ostatně u Bezy, jak ještě dále uvidíme, vždy v úzkém sepětí. V jiné polemice, tentokrát s obcí Bern, Beza projevil mimo jiné značnou nevoli nad ledabylým vykonáváním kázně v církvi. V roce 1558 navrhl společně s jiným švýcarským teologem, Petrem Viretem, novou ústavu pro církev v Lausanne a to právě podle ženevského modelu. Neshody nad zněním některých jejích paragrafů a zvláště nechota Bernu ústavu přijmout dovedly Bezu na podzim roku 1558 k odhodlání Lausanne opustit a usadit se na delší dobu v Ženevě.

Neuběhl ani rok a Theodor Beza se v novém působišti stal duchovním, získal měšťanská práva a nastoupil úřad rektora zdejší akademie, kterou 5. června 1559 svou inaugurační řečí slavnostně otevřel. Nová škola byla určena zejména pro budoucí kazatele Slova a veřejné činitele, vzdělávala tedy především v bohosloví a právu. Beza zde společně s Janem Kalvínem vedl kurs teologie. Svého kolegy se Beza zastával v dalších teologických sporech o Večeři Páně. Do začátku jeho ženevského pobytu spadá i vydání teologického spisu *Confession de la foy chrestienne*. Toto malé dílo patří k nejhutnějším shrnutím Bezových teologických východisek. Na rozdíl od svých jiných spisů v něm při dalších vydáních již neprováděl zásadnější změny. V šesti kapitolách pojednává formou konfese učení o Trojici, o osobě Otce, o Ježíši Kristu, o Duchu svatém, o církvi a o posledním soudu, sedmá kapitola je polemikou s papežstvím a katolickým učením o svátostech. Polemického tónu, příznačného pro Bezovy spisy, jsou ostatně prosta víceméně toliko jeho humanisticko díla, řecká gramatika a jazykové studie o francouzštině.

V období nekonečných teologických polemik, během nichž Beza bohatě využíval svých literárních schopností, zejména satiry a ironie, pobýval mezi lety 1560–1563 vícekrát ve Francii, ačkoliv zde byl stále ještě veden na listině nežádoucích osob (jeho vypovězení odvolal král Karel IX. teprve v srpnu 1564). Sloužil jako teolog reformované církve a zároveň jako poradce politických vůdců francouzských protestantů v době náboženských válek. V roce 1561 se jako mluvčí reformovaných účastnil náboženského kolokvia v Poissy. Při této příležitosti se dostal až do Paříže, kde kázal mnohatisícovému zástupu, disputoval s kardinály a nakonec byl přijat i samotným králem Karlem IX. a královnou Kateřinou. Po rozhovoru v Poissy předložil královně vyznání víry francouzské reformované církve, formulované o dvě léta dříve na pařížské synodě. K souhlasu s reformou církve podle ženevského vzoru se ji sice Bezovi přimět nepodařilo, ale především jeho zásluhou byl vydán v lednu 1562 edikt, povolující hugenotům konat shromáždění mimo hradby města a svolávat synody. Vzrůstajícímu napětí a hrozbě války mezi francouzskými protestanty a katolíky však Beza přes usilovná naléhání na šlechtice, odhodlané sáhnout k násilným prostředkům, nezabránil. Když poté obě strany začaly shromažďovat vojsko, vstoupil Beza jako finanční poradce, polní kazatel a pamfletista do služeb vůdce protestantů admirála Colignyho. V květnu 1563, po míru v Amboise, který na čas války znesvářených stran pozastavil, se Beza opět navrátil do Ženevy.

Vedle svých duchovních a akademických úkolů se opět pouští do polemiky s nonkonformistou Sebastianem Castellionem. Během Kalvínovy nemoci na sebe bere jeho

povinnosti a je to právě Beza, kdo mu po jeho smrti 28. května 1564 zatlačí oči. Ještě za Kalvínova života je zvolen představeným (tzv. moderátorem) ženevských pastorů a tento úřad nepřetržitě vykonává až do roku 1580. Theodor Beza se po Kalvínovi stává duchovním vůdcem ženevské obce a jeho vliv na civilní i církevní život města je značný. Nejde ovšem o autokratické vykonávání moci, ale mnohem spíše o umění moudré a obecně přijímané rady. Stejně důsledně jako na praktický církevní život dohlíží společně s pastory i na dodržování kázně v obci. Ženevská obec se pod jeho vedením stává modelem i pro další reformované sbory. Stejně autority požívá i na akademii, které se věnuje s obzvláštní péčí. Je si vědom její důležitosti při šíření kalvinistické reformy, v roce 1586, v době finančních těžkostí obce, ji rozhodně brání před dočasným uzavřením z úsporných důvodů. Když k tomu skutečně dojde, vyučuje soukromě. Od Kalvínovy smrti na něm téměř nepřetržitě leží břemeno celé výuky teologie, zvláště oblíbené a známé jsou jeho kurzy exegeze.

V roce 1566 se značně dramatizuje situace reformované církve ve Falcí. Vystává hrozba, že církev bude na popud luteránů císařem Maxmiliánem II. zapovězena a reformovaní vyloučeni z dohody augsburského míru. Objevuje se dokonce nebezpečí války císaře a luteránů proti falckému kurfiřtovi Fridrichovi III. Beza se obrací na reformované v několika evropských zemích a žádá je o manifestaci jednoty podepsáním Bullingerem nově sepsané konfese. Později se z ní stává známá Confessio Helvetica Posterior, základní a všemi reformovanými přijaté vyznání. Zvláště silné kontakty Beza nadále udržuje s Francií. Když mu relativně poklidná situace dovolí tuto zemi navštívit, účastní se zde dvou synodů a setkává se s mladým Jindřichem Navarským, v brzké době novým vůdcem protestantů a nadále zůstává jeho diplomatickým poradcem. Slibně vyhlížející budoucnost hugenotů je však náhle zmařena bartolomějskou nocí v srpnu 1572. Tisíce uprchlíků odcházejí ze země do exilu a Beza se u francouzského krále pokouší o přimluvu, aby bylo vyhnancům povoleno alespoň prodat své statky a nemuseli se ve světě protloukat s bídou a nouzí. V této době také vzniká Bezův velmi důležitý politický spis, který pro výbušnost svých myšlenek ani není možné v Ženevě vytisknout. Vychází anonymně v Heidelbergu v roce 1574. Co bylo jeho hlavní myšlenkou? Autor vyjadřuje přesvědčení, že král přijímá svůj úřad od Boha prostřednictvím volby lidu a proto mají jeho poddaní, jež ovšem Beza omezuje na generální stavy, šlechtice a měšťany v úřadech, tedy nikoliv soukromé osoby, právo jej svrhnout, pokud se jeho vláda změní v tyranii. Myšlenka ne zcela nová, ale v této době znovu vynesena na světlo světa, imponovala svou radikalitou a na několik následujících desetiletí se stala důležitou teoretickou zbraní reformovaných, ospravedlňující jejich násilný postup proti katolickým vrchnostem. Neméně důležité jsou vedle úzkých kontaktů s Francií i Bezovy vztahy se švýcarskými reformátory, především s H. Bullingerem a R. Gualtherem z Zürichu a J. J. Grynaeem z Basileje. S posledně jmenovaným jej pojilo zvláště pevné přátelství.

Následující doba je ovšem poznamenána i dalšími konflikty mezi samotnými protestanty. Bezovi v těchto sporech náleží – za stranu kalvinistů – hlavní slovo. Činem, který oba směry od sebe ještě více vzdaluje, je vydání vyznavačského spisu reformovaných *Harmonia confessionum*. Vychází v Ženevě v roce 1581. Vedle toho nechává Beza ve třech svazcích vytisknout svá teologická pojednání, jednosvazkové dopisy a jiná díla pojednávající opět predestinaci. Ta se stává vedle otázky způsobu Kristovy přítomnosti ve Večeři Páně dalším sporným tématem mezi protestanty. K tomu časem přistupují i spory o používání varhan při bohoslužbě a o výzdobu chrámů vůbec, které roztržku mezi oběma hlavními proudy reformace ještě dále prohloubily. Zvláštní kapitolu by si vyžádala samotná Bezova teologie. Dřívější pohled na Theodora Bezu jako na pouhého pasivního recipienta Kalvínova učení již patří minulosti, stále více je nyní nahlížen jako průkopník kalvinistické ortodoxie 17. století. Abychom tuto kapitolu přece jen zcela neobešli, uvedeme ve stručnosti alespoň jeden příklad z Kalvínova a Bezova učení o církvi, totiž nauku o duchovních úřadech. Ze skupiny věřících jsou povoláváni ti, kteří mají církvi sloužit jedním nebo více úřady. Mezi takové patří diakoni, kteří jsou zodpovědní za péči o chudé, starší, kteří společně s pastory vykonávají správu církve a dohlížíjí na její kázeň, pastoři, kteří kázají a vysluhují svátosti a učitelé, kteří vykládají Slovo a vzdělávají mladé muže pro výkon duchovního úřadu. Beza se obával nadřazeného úřadu biskupa, aby tím nedošlo k potlačení významu Krista jako hlavy své církve a požadoval, aby správu pastorů vykonával tzv. moderátor, volený nejprve na období jednoho roku, později dokonce již každý týden. Protože ale Písmo úřad biskupa (episkopát) nezakazuje, byla na místech, jako například v Anglii, kde to církev vyžadovala, tato lidská instituce připuštěna.

V osmdesátých a devadesátých letech se Beza bez ohledu na své občasně nemoci soustředil především na kazatelskou a akademickou činnost. V roce 1595 vzhledem ke svému věku přednášky značně omezil, ale stejně přednášel ještě další čtyři léta. Pomalu se uzavírá i jeho publikační činnost. Vydává ještě čtyři svazky svých kázání, mezi jeho poslední aktivity patří pátá a konečná edice překladu Nového zákona s komentářem, vyšla v roce 1598. Tomuto dílu věnoval Beza vůbec největší část svého života. Jeho latinský překlad byl velmi oblíbený a dočkal se, prakticky až do 20. století, více než stovadesáti vydání. Po vzoru Erasma a humanistické teorie překladu vycházel z řeckého originálu, porovnával při tom různé řecké rukopisy a dva důležité kodexy v době náboženských válek ve Francii i sám znovuobjevil. Konec produktivní činnosti s sebou ovšem přinesl také finanční krizi. Z tohoto důvodu prodal v roce 1598 svoji knihovnu (o ní bude řeč v další části našeho článku) včetně mnoha titulů z původního Kalvínova vlastnictví a velkou část svých písemností, mezi nimi i 800 dopisů, z nichž čtvrtina tvořila vzájemnou korespondenci s jeho velkým učitelem.

Pro poznání životních osudů Theodora Bezy, jeho zájmu od všedních problémů sboru po náboženskou a společensko-politickou situaci prakticky všech zemí, které zasáhla reformace, je důležitá právě jeho rozsáhlá korespondence. Ukazuje zcela jednoznačně, že Beza byl pro reformovanou Evropu nejen symbolem, ale i teologickým a politickým

poradcem. K jasným Bezovým úspěchům patří především to, že svým dlouholetým vedením dokázal po Kalvínově smrti udržet ve frankofonních reformovaných církvích jím vytyčený směr. Společně s Heinrichem Bullingerem položili základ mezinárodní unii reformovaných sborů, sjednocených na druhé helvetské konfesi. Harmonia confessionum tuto jednotu národních reformovaných církví nejen potvrzuje, nýbrž je zároveň znamením velké tolerance těchto společenství, tolerance rozmanitosti v rámci jednoty.

Závěrečná část Bezova života je poznamenána ústupem významu Ženevy jako ohniska reformované teologie. Nové akademie v Německu a Holandsku přebírají ženevské dědictví, a to jak v samotné metodě výuky, tak v teologickém myšlení. Jsa upoután stále častěji na lůžko, opouští Theodor Beza ve věku 86 let tento svět pokojnou a klidnou smrtí v Ženevě dne 13. října 1605.

(pokračování)

Jiří Just

Český misionář (3)

(dokončení z čísla 2)

Píše se rok 1897, bratr Chleboun působí na misii v Jižní Africe už tři roky. K radostným výsledkům práce, jichž nebylo mnoho, patří růst a upevnění sboru v Etembeni. Aniž by službu zde opustil, zaměřuje se teď bratr Chleboun stále více na Elindele, kde je práce mnohem těžší. Píše v dopisech: „... milí Kafři připadali nám jako skála, o níž se rozrážely naše pokusy.“ Přesto tu s pomocí domorodého kazatele pracuje intenzivně dále. Nepřijdou-li domorodí obyvatelé do kostela, jde za nimi sám do jejich vesnic (kraalů) a tu oni začínají pozorně naslouchat a chápat, že evangelium Ježíše Krista jim přináší pomoc a útěchu pro tělo i duši. Cesta z Enonu do Elindele je velmi nesnadná, ať pěšky či na koni, přesto ji bratr Chleboun podniká obětavě a zůstává tu vždy několik dní, aby připravil ke křtu ty, kdo po něm touží. 28.května 1898 zde mohl pokřtít prvních 5 dospělých a 3 děti, čímž byl položen základ sboru.

Ale v těžké době, na jaře 1898, vypukl v údolí Nedělní řeky dobytčí mor a způsobil nesmírné škody. „Všichni naši lidé na Nedělní řece ztratili téměř všechnen dobytek - tudíž celé své jediné jmění“ - píše br. Chleboun. Situace se stává kritickou, domorodci většinou museli opustit území. Humanitární pomoc tehdy neexistovala, finanční situace misie byla trvale neradostná, ale bratr Chleboun se zasazuje o to, aby těmto lidem bylo pomozeno. Věděl dobře, co by je čekalo v jejich životě, kdyby byli opět hnáni z místa na místo, i duchovně, kdyby se rozptýlili a v pohanském okolí se vrátili ke svému dřívějšímu způsobu života. Na jeho doporučení se usnesla konference v Enon, že jim část půdy přidělí. Ale dříve, než došlo k přesídlení, musel bratr Chleboun na podzim roku 1898 tuto práci opustit, protože jeho krční choroba mu znemožnila nadále pracovat. Přesídlení 120 Kafrů na enonskou půdu provedl bratr Schmidt a vytvořili tu společně nový sbor - Bersaba.

Bratr Chleboun zatím byl poslán do misijní stanice Silo, položené ve zdravém horském kraji, aby se tu podrobil léčení. Po více jak půl roce, v červnu 1899, se jeho zdra-

votní stav zlepšil natolik, že se mohl vrátit do Enon a ujmout se znovu práce v Etembeni i v Elindele, Nejvíce pozornosti ale věnoval sboru přesídlenců v Bersabě, kde připravoval mnohé ke křtu i ke konfirmaci. Každou neděli v některém z těchto sborů kázal, dopoledne kafrsky, odpoledne pak anglicky...

Těto nadějně se rozvíjející práci velmi ublížila nová přírodní katastrofa. Bylo to několik let trvající sucho, kdy se nic neurodilo a přišla nouze a hlad. V lidech dlouho trpících hladem to vzbuzovalo beznaděj a lhostejnost ke všemu, mnozí odcházeli do měst, aby jakýmkoliv způsobem utišili hlad.

Koncem prosince uzrávají v této oblasti kaktusové fíky, které dávají domorodcům možnost se po dlouhém hladovění znovu dosyta najíst a které byly po tři měsíce jejich jedinou potravou. Z těchto fíků se vaří ale také opojný nápoj, který způsobil, že domorodí obyvatelé byli také po tři měsíce trvale opilí a nebylo daleko ke rvačkám. Sboru zůstaly věrny jen dvě ženy, které bratr Chleboun připravoval ke křtu.

Do této těžké doby přišla ještě burská válka, která zasáhla i tyto kraje a přinesla ještě větší bídu. Vojsko odvedlo všem koně; cesty do kazatelských stanic byly válkou téměř znemožněny. Bratr Chleboun nechtěl však tuto práci opustit, a proto chodil i do vzdálených stanic pěšky, bylo to ovšem možné jen zřídka. Misijní práce v této oblasti ustávala.

K tomu všemu byl ještě bratr Chleboun do jisté míry vtažen do politiky. Cítil morální povinnost napsat otevřený list, kde vyjádřil své stanovisko „k zarážejícím úsudkům, týkajícím se burské války, v různých křesťanských časopisech v Čechách.“ Nerad prý píše o politických otázkách - misionář má jistě vznešenější úkol, než se zabývat politikou, ale cítí, „že je jeho křesťanskou povinností, aby chránil ty, kteří snad následkem neznalosti poměrů trpí a kterým se tím v mnohém křivdí.“ A tak se snaží ukázat, že republiky válku nevyvolaly a odhaluje její kořeny v objevení nerostného bohatství v Transvaalu. „Zlato oslepilo oči Anglie a z touhy po zlatě počala ona válku.“ Odmítá názor, že Burové utiskují domorodce a ukazuje opak: Kafrové a Burové bojují bok po boku proti kapitalistům zemi vysávajícím. Toto, píše, „dlužno jen schváliti. Je to bezprávím hájiti národní zájmy a práva svá?“

Není divu, že byl bratr Chleboun obžalován ze spojení s Bury, v březnu 1901 zatčen anglickým vojskem a postaven před válečný soud, ale po dvou měsících vyšetřování byl osvobozen. K této „bouři pronásledování“, jak to sám nazývá, přistoupil ještě nový atak jeho nemoci a nemoc jejich novorozené dcerušky. „...my jsme tehdy prožívali opravdu smutný čas“, píše.

Vedení bratrské misie ponechává nadále v této válkou zasažené oblasti jen domorodého učitele a bratra Chlebouna povolává na podzim roku 1901 do Elim. Tady, v Elim, bylo bratru Chlebounovi dáno prožít 8 poměrně klidných let v ryze křesťanské osadě, v konzolidovaném sboru, čítajícím asi 1 600 členů, převážně Hotentotů. Byl tu pravidelný sborový život, vnitřní i vnější vývoj této stanice šel bez jakýchkoliv výkyvů. O své práci zde píše br. Chleboun jen velmi málo, více víme z dopisů lidem mu blízkých.

Byl za svého působení zde správcem dvou misijních škol a věnoval se hlavně školní mládeži a dorostu. Každou sobotu jezdíval do filiálního sboru v Houtkloof, asi 30 km na

sever od Elim, aby tu konal pravidelná shromáždění v hotentotském kostelíku. V Elim měl také na starosti vyučování konfirmandů, kázával zde, a v době tyfové epidemie převzal za nemocnělého bratra Marxe vedení celé misijní stanice. Byla mu svěřena také obsluha nemocných a příprava léků. Vedle těchto úkolů měl ale také na starosti správu mlýna, který patřil misii, a obchodu s mlýnskými výrobky. Není divu, že se při takovém zatížení jeho oslabeného organismu opakovaně hlásily zdravotní obtíže. Ve svých poznámkách o tom píše: „Často nestačí k tomu tělesné zdraví. Prsní nemoc má hlási se vždy znovu, bývá mi často těžko u srdce.“

Po 9 letech v Elim povolává misijní ředitelství bratra Chlebouna do Enon, do velmi svízelné situace. Sbor tu byl po desetiletí ruinován hladem, morem, válkou a vposledu i nespokojenými živly, takže byl už nedaleko zániku.. Místní kazatel na všechny úkoly už nestačí, takže sem byl povolán bratr Chleboun, aby svou pastýřskou moudrostí situaci zvládl.

V roce 1909 schválil parlament nový zákon o misijních stanicích, který měl být uveden v platnost, a podle tehdy platných řádů musel misionář vedle své duchovní práce nést celou tíži a odpovědnost za obecní správu. Byla to těžká úloha, která bratra Chlebouna často přiváděla do konfliktu s duchovními a pastýřskými povinnostmi. Píše: „Být kazatelem a policistou, pastýřem a soudcem v jedné osobě není lehké“ - a přiznává, že na sebe vzal tento těžký úřad se strachem a obavami. Zároveň ale vyznává, že Bůh mu dal zakusit tolik radosti uprostřed sboru, který byl v nejhlubším úpadku, že se dívá s nadějí do budoucnosti. Raduje se z toho, že se opět může věnovat svým Kafrům v Bersabe a obnovit stanici v Etembeni. „Ach, jak bohatá a krásná misijní práce mne tu čeká“, píše. Pokračuje ve vyučování ke křtu i ke confirmaci v Enon i v kazatelských stanicích. Do shromáždění, kde bratr Chleboun káže, přicházejí znovu mnozí, kteří už léta nebyli v kostele.

V květnu roku 1911 musil bratr Chleboun přistoupit k přípravám na přijetí Zákona o misijních stanicích. Zpracovává data pro úřady, ale mnohem více sil ho stojí úsilí o porozumění mezi Hotentoty a Kafry.. Po dlouhých jednáních s úřady i s domorodci tito souhlasí a v září 1911 je zákon přijat. Na tom všem má bratr Chleboun obrovský podíl.

Po celou dobu svého pobytu v Jižní Africe vidí svůj hlavní a krásný úkol ve vlastní práci misijní, totiž ve zvěstování evangelia. Tomu věnuje celé své srdce. Ale vedle této práce zastává po celá ta léta řadu dalších funkcí, jejichž výčet se nám zdá až neuvěřitelný.

Byl správcem škol, ale často i po měsíce učitelem, chyběl-li domorodý pracovník, poskytoval nejnutnější lékařskou pomoc a obstarával léky, byl správcem misijního obchodu a mlýna, vedl i poštovní úřad. Dohlížel na dělníky, kteří pracovali na misijních pozemcích a při tom všem vedl i správu obce. Vyjednával s úřady přesídlení domorodců z morem sužované oblasti, zajišťoval pro všechny obživu, pomáhal všude, kde toho viděl potřebu.

Věnoval pak všechny své síly obnově sboru v Enon a koncem roku 1912 jej skutečně přivedl do zdravého stadia. Bylo provedeno rozdělení půdy a zvolena obecní samospráva

podle nového zákona. Na přání vlády se stal bratr Chleboun jejím předsedou, aby pomáhal svými mnohaletými zkušenostmi. Byly odstraněny překážky, které znemožňovaly budování enonského sboru, mnozí, kteří se se sborem rozešli, navraceli se zpět.

Hlubokým zářezem do enonské práce byl 6. říjen 1912, kdy tu byl slaven sborový den. Tehdy došlo k velikému probuzení, sbor činil pokání za své jednání během minulých let. „Večer klečeli všichni pospolu, i kdysi velicí nepřátelé, a plakali a prosili za odpuštění.“

Bratr Chleboun se mohl nyní věnovat cele své duchovní činnosti a prožít poslední měsíce v Africe v radostné misijní práci. Jeho síly byly však už vyčerpány a na jaře 1913 odjíždí s rodinou na dovolenou do své vlasti. Odjíždí, ale nechává tu své srdce, a netuší, že se do Afriky už nikdy nevrátí. Zvěstování evangelia pohanům má za největší výsadu, a to se ozývá vždy znovu i v jeho dalším životě. Již po dvouletém odloučení od této práce píše: „Ve vzpomínkách mých nejdražších zůstává misie mezi Kafry.“

připravil J. Halama sn.

Krátké kalendárium

9. 12. 1905	důsledná a úplná odluka církve a státu ve Francii
10. 12. 1520	Martin Luther dal veřejně spálit papežskou bulu
13. 12. 1545	zahájen tridentský koncil, který vyhlásil program boje s reformací
13. 12 1555	Mikuláš Dačický z Heslova, spisovatel
25. 12. 800	korunovace Karla Velikého císařem

(podle materiálů VERITAS)

unitas fratrum

Challenge2change

Přes nejrůznější problémy, se kterými se naše milovaná Jednota bratrská potýká téměř všude na světě, přes svou maličkost a křehkost, je v nás stále touha se scházet a sjednocovat nejen mezi svými ale i s bratry a sestrami ze zahraničí. Je to jedna z věcí, kterých si na naší církvi tak vážím, že pěstuje mezinárodní vztahy a spojuje mnohdy dost rozdílné kultury v jednotu ve víře. Už jsem měla mnohokrát příležitost účastnit se mezinárodních setkání v Německu, a vždycky to pro mě byla velmi obohacující zkušenost - vidět mladé členy církve z různých zemí, číst s nimi Bibli, mluvit o Bohu a zpívat společně známé jednotácké písničky. Je to velmi posilující a cítím se hrdá na církev, do které patřím.

Jedním z mezinárodních setkání pořádaných Jednotou bratrskou je takzvaný Moravial. Koná se jednou za čtyři roky a sjíždí se na něj zástupci mládeže JB z Evropy

starší osmnácti let. Moravial se koná pokaždé v jiné zemi – letos měli jeho přípravu na starosti Britové. Do anglického Manchesteru se na jeden červencový týden sjelo třicet mladých delegátů z Holandska, Německa, Dánska, Albánie, Estonska, Lotyšska a Čech. Moto tohoto setkání znělo: challenge2change, což by se dalo přeložit jako: „-výchova ke změně“. Cílem bylo diskutovat na aktuální témata a také dozvědět se více o tom jak vypadá Jednota bratrská v jiných zemích. Přesto že byli pozváni i reprezentanti z charismatického křídla české JB, nikoho na Moravial nevyslali, a tak jsme byli jedinými zástupci z Čech Filip Lehovec a já.

Program Moravialu byl skvěle připravený. Rozdělili jsme se do skupinek a diskutovali jsme na témata jako: církve, rodina, závislosti, sexualita, „já“-společnost a eutanázie. Měli jsme k dispozici mnoho materiálů, ze kterých jsme se před samotnou diskusí nejprve důkladně informovali o daném tématu. Závěry našich debat jsme na konci prezentovali ostatním skupinám.

Byli jsme ubytováni v půvabném hotýlku na okraji Manchesteru, kde jsme využívali také společenské místnosti, hotelovou kapli a knihovnu. Jedli jsme v hotelové restauraci. Bylo to moc příjemné prostředí a dobře se nám tam pracovalo.

Uspořádali jsme také několik kulturních večerů, kde se představili delegáti jednotlivých zemí. Vyprávěli o tom jak se daří jejich sborům a ukazovali fotky. Kromě toho nás seznámili s kulturou svojí země, naučili nás písničku v jejich jazyce, typickou hru nebo nám dali ochutnat typické sladkosti.

Neseděli jsme ale pořád jen v hotelu. Občas jsme třeba vyrazili hrát hry do parku, nebo jsme zkoušeli kajakovat a plachtit na rybníku. Byli jsme v muzeu Manchester United, na nákupu v centru či na nezapomenutelné večeři v indické restauraci.

Nádherný slunečný týden v přátelském kolektivu však narušil jeden nepříjemný incident. Přes noc se někdo vloupal do našich společenských místností a odnesl si všechnu techniku – notebooky, tiskárnu, projektor... Přišli jsme o značnou část naší práce a zbytek týdne jsme byli nuceni trochu improvizovat. I přes tuto komplikaci splnil Moravial svůj účel a všichni jsme si z něj odnesli mnoho zkušeností a užili si čas, který jsme spolu strávili.

Bohdana Kašáková

Srbská evangelická společnost

(Serbske ewangeliske towarstwo) si připomenulo život a službu lužickosrbského bratrského misionáře Jana Augusta Měrcinka při svém shromáždění v Kleinwelce 31. 10. 2005. Znovu byl upraven jeho hrob na místním bratrském hřbitově.

Měrcink Jan August (Awgust)

*21. 8. 1817 Hrodžišć (Gröditz) † 30. 8. 1875 Kleinwelka
Byl nejprve ševcem v Kleinwelce. Od r. 1844 působil na Labradoru, kde si dobře osvojil eskymácké jazyky. Jako tlumočnick působil (1850-1854) v expedici na záchranu anglického kapitána Johna Franklina, který se ztratil v Severním ledovém moři. Měl silný duchovní vliv na posádku lodi Investigator. Svě zkušenosti si zapisoval do deníku, který byl dvakrát vydán. V letech 1856-1869 působil v Jižní Africe.

Jiří Polma

Sbírejte známky

Už mnoho let organizuje ředitelství Jednoty bratrské v Ochronově sběr starých známek. Známký přicházejí do ředitelství z nejrůznějších míst, ze sborů, z úřadů, z rodin a pod. Zde je třídí a pak prodávají.

Často jsou to skutečně jen haléře, které se za známky dostanou. Ale četli jsme, že za rok toto sbírání vynese kol 1.000 Eur a to je na naše peníze už téměř 30.000 Kč. Nezanedbatelný obnos, z něhož už je možno pro misii pořídit mnoho dobrých věcí. Proto sbírejte známky (opatrně odstříhněte s patřičným okrajem a odevzdávejte ve sboru)!

JH

Co znamená být sborem v Jižní Africe

(Sestra Margarete Egerová, farářka Jednoty bratrské v Bad Bollu, vypomáhala v letech 1995 – 2000 v Jihoafrické provincii)

„Koupíš si ode mne lístek?“ říká Maureen přátelsky a podává mi jeden barevný. „Bude snoek. Velmi chutný. Ve čtvrtek večer ve sboru.“ Lehce zmatena jsem sáhla po lístku, nemohla jsem odmítnout. „15 randů,“ řekla Maureen. Teprve teď jsem pochopila, že musím zaplatit. S jedním lístkem na jedno jídlo se pětičlenná rodina nenají. Proto jsem koupila rovnou 5 lístků. Nebyly laciné! – „To děláme u nás, abychom získali peníze pro sbor,“ zasvěcuje mě Maureen.

To byl úvod k našemu novému životu ve sboru Jednoty bratrské v Jižní Africe. Církev je chudá. Její členové nepatří k privilegovaným, nýbrž převážně k chudé vrstvě

obyvatel. Každý okres, každá skupina ve sboru, také rodina kazatele má za úkol získávat peníze pro sbor.

Rádná soutěživost vzplane mezi členy v tom, kdo pro církev získá více peněz. Třetinu peněžních prostředků nahospodaří sbor každým rokem takovými a podobnými aktivitami. A to všechno bezplatně.

Vůbec: Život sboru v Jižní Africe znamená velké množství čestných, bezplatných aktivit ve všech oblastech. Varhaník a kantor, vedoucí skupiny flétnistů a spirituální tanečníci, sbor pozounérů, služba člena rady starších, který koná při návštěvách u nemocných malé domácí bohoslužby, pokladník sboru, organizování bazarů a prodej při nich... ti všichni pracují nejen bezplatně, nýbrž organizují i podnikání, aby kryli své vlastní výdaje a ještě nahospodařili peníze pro sborovou pokladnu.

A potom je tu samozřejmě také diakonská práce: Jsou tu dvě školy, které patří sboru v Lansdowne. Navštěvují je děti, které vyrůstají v nejubožejších poměrech. Často přicházejí do školy bez snídaně a oběda. Celý sbor vzal na sebe povinnost vařit pro tyto děti jídlo a každý týden mazat chleby pro 450 dětí. Chléb přinášejí jako dar od jedné pekařské firmy a náterku darují sestry ze svých domácích chladniček. Jednou týdně se vaří polévka ve čtvrti, kde bydlí mnoho chudých lidí. Všechny přísady do ní a služba při rozdělování jsou zadarmo.

Často slyšíme: „Nedělám to pro peníze ani pro uznání, ale pro Pána“. Těšíme se ze služeb v tak mnohých oblastech, protože živě ukazují, jak mnoho darů dal Bůh lidem a jak dobře mohou být použity.

Z Draussen und Daheim 2005 přel. M. Ulrichová

náš seniorát

Konvent

Když se přiblíží závěr roku, přiblíží se také doba konání konventu. Ten letošní byl pohostinně přijat sborem v Turnově v sobotu 5. listopadu. Přijeli delegáti všech ochranovských sborů, byla mezi námi i sestra Annegret Scholtz z Ředitelství Evropské kontinentální provincie JB a srdečně nás pozdravila.

Konvent se seznámil se zprávou seniorátního výboru za rok 2004-5, a protože končilo jeho šestileté volební období, byla připojena i shrnující zpráva a ohlédnutí za dosa-
vadní existencí Ochranovského seniorátu. Seniorátní výbor také musel předložit zprávu o hospodaření za rok 2004. Revizní komise doporučila schválit roční uzávěrku. Finance začínají být naším velkým problémem – přesněji, asi pro polovinu sborů.

V závěru dopoledního jednání promluvil ke konventu bratr Rudolf Borski. Oznámil, že ze zdravotní důvodů odchází k 31. 12. 2005 do plného důchodu po 55 letech služby. Řekl: „Mám prázdné ruce..“ - myslel s lítostí na to, že sbor přišel o svou sborovou

budovu. „Prázdné ruce“ - však také nebyl před 55 lety povolán k tomu, aby hromadil majetek, ale aby pomáhal svým bratřím a sestrám jako kazatel shromažďovat poklady v nebesích, aby je získával pro touhu, aby jejich jména byla zapsána v knize života. Tuto službu konal věrně, za tu službu mu mnohý srdečně děkuje... A samozřejmě i jeho manželce, která mu ve sborové práci pomáhala. Oběma přejeme Boží ochranu a Boží požehnání do další etapy života. K tomu poděkování patřila zatím malá kytička od seniorátního výboru...

Konvent projednal některé navrhované změny v Církevním zřízení, schválil rozpočet seniorátního výboru na rok 2006, usnesl se o výši celocírkevních a seniorátních repartic od sborů a vyhlásil dvě seniorátní sbírky 2006: první březnová neděle pro světovou Jednotu bratrskou, první advent pro naše studenty bohosloví.

Konvent zvolil seniorátní výbor Jeronýmovy jednoty: Hana Jalušková, Tomáš Jenček, Pavel Kameník.

Odlišnost tohoto konventu od jiných byla především v tom, že bylo nutno zvolit na nové šestileté období nový seniorátní výbor. Dopadlo to takto: Jiří Polma - senior, PhDr. Jana Uhlířová Csc – seniorátní kurátorka, Bohumil Kejř – náměstek seniora, Pavel Kameník – náměstek seniorátní kurátorky.

Konvent se také usnesl napsat dopis Exekutivní komisi Unity Boardu o problémech se sborovými domy.

Díky Turnovu, že nás přijal a že se o nás dobře staral.

Dík bratru Heřmanovi, že jsme si domů odvezli Hesla 2006 a B. Kejřovi za 4. číslo tohoto časopisu.

J. Polma

Ordinace bratra D.Vacovského

Nebývá to často, že by se konala v našem seniorátě ordinace. První ordinaci přijala sestra Naďa Běťáková z potštejského sboru 1. 10. 2004. Stejný sbor se „zviditelnil“ znovu: ordinací svého kurátora Daniela Vacovského v pátek 11. listopadu 2005 při zvláštním shromáždění v Turnově.

Bratr Daniel Vacovský je velmi dobře znám ve všech našich sborech. Dobře o něm může platit známé žalmové slovo (Ž 1,1-2): „Blahoslavený ten muž, který nechodí po radě bezbožných, a na cestě hříšníků nestojí, a na stoličce posměvačů nesedá. Ale v Zákoně Hospodinově je líbost jeho, a v Zákoně jeho přemýšluje dnem i nocí.“

Takový je i bratr Daniel Vacovský, tak byl nasměrován Boží milostí a výchovou rodičů a vlivem sboru. Cestou upřímné zbožnosti šel po celý život, na té cestě přijímal i různé služby ve sboru a církvi. Je dlouhá léta členem rady starších, býval delegátem na synody Jednoty bratrské, mnohokrát přijal funkce ve finanční a revizní komisi, finanční revize dělal i na sborech Jednoty bratrské... Je na něho spolehnutí. Je osvědčený, je zkušený, je věrný. Vážíme si jeho dosavadní služby v každé podobě.

V Heslech jsme ten den četli o povolání Saula-Pavla, aby byl Kristovým svědkem. Pán Bůh si povolává své svědky různým způsobem. Jinak Mojžíše, jinak Samuela, jinak

Davida, jinak proroky a zase jinak rybáře.... úplně jinak farizea Saula. Někdo se povolání brání z ostychu, někdo se mu uhýbá výmluvami, když tuší tíži úkolu, někdo se o službu s radostnou pokorou hlásí, někdo je povoláván téměř násilím – jako Saul. Jsme rádi, že bratr Vacovský říká (jako doposud vždycky) své „ano“ ke každé službě Pánu Ježíši Kristu na místě, kam je postaven. Krista zná, miluje, touží po jeho přízni a požehnání, společenství svého sboru má rád...

Prejeme milému bratru D. Vacovskému, aby se na něm naplňovalo i další slovo žalmisty (Ž 1,3): „Bude jako strom štípený při tekutých vodách, který ovoce své vydává časem svým, jehožto list nevadne a cožkoli činiti bude, šťastně mu se povede.“ Ať milého bratra náš Pán s láskou opatruje a nechť je mu příjemné ovoce služby právě ordinovaného ke službě slovem a svátostmi. A potštejnský sbor ať se raduje a vděčně přijímá bratrovu službu a lásku...

Jsme vděční Synodní radě ČCE, že nám vyšla vstříc, přijala náš navržený termín k ordinaci a pohotově k nám vyslala svého zástupce – bratra Pavla Klineckého, náměstka synodního seniora. Chtěli jsme totiž využít přítomnost našich biskupů z Německa.

Ordinační shromáždění se konalo v 19 hodin. Liturgicky je připravil a vedl br. B. Kejř, kázal br. Pavel Klinecký.

On také jako náměstek synodního seniora Českobratrské církve evangelické vykonal ordinaci podle řádu ČCE a poté bratr biskup Theo Clemens ordinoval D. Vacovského na diakona Jednoty bratrské.

Pán Bůh nám dal povzbuzení pro celý seniorát, nejen pro bratra Vacovského, jeho rodinu a sbor. Vůbec by nám nezevšednělo, kdyby se podobná povzbudivá shromáždění konala několikrát do roka... Škoda, že povzbuzení nepřijali přímou účastí i další bratři a sestry z našich okolních sborů.

J. Polma

Biskupské povzbuzení

Uvědomujeme si svou všelijakou únavu a nedobrou náladu. Rádi bychom přijali nějaké povzbuzení k další práci i k nazírání svých otázek. Přivítali jsme proto s radostí nabídku našich bratří biskupů z Evropské kontinentální provincie, že jsou ochotni přijet k nám k pastoračním rozhovorům s kazateli i zájemci ze sborů. A tak jsme čekali naše milé bratry ve dnech 10.-12.listopadu.

Nepodařilo se naplnit celý připravený program setkání s nimi. Bratr biskup Henning Schlimm se musel připravovat na náročnou operaci a to mu zabránilo přijet. Také bratr biskup Theodor Gill onemocněl a poslal nám jen své pozdravy. (Mysleli jsme, že s ním oslavíme jeho narozeniny v těch dnech.) Protože měl mít biblickou hodinu v Jablonci, ujala se jí jeho dcera, sestra Benigna Carstens, která přijela na setkání jako tlumočnice.

Osobní rozhovory se tedy nekonaly, ale protože přijel v pátek bratr biskup Theodor Clemens, mohli jsme s ním mít rozhovor nad Písmem: o praxi života postaveném na vyvoleném, úhelném, vzácném kameni Kristu – podle 1 Pt 2,1-10. Večer pak bratr biskup spoluordinoval bratra Daniele Vacovského. V sobotu dopoledne v doprovodu sestry Benigny Carstens navštívil ve Vesci bratra M. Hlouška. Přijeli sem i manželé Borských, Halamovi z Jablonce, V. Kačer a J. Polma - tedy „konference seniorů“.

Další setkání s bratry biskupy plánujeme na dny 11.-13. 5. 2006. Přejeme jim i sobě, aby to zdraví všech dovolilo.

jap

Mezinárodní výtvarné setkání mládeže v Turnově 20.-24. července

Myšlenka uspořádat mezinárodní výtvarný pobyt pro mládež Jednoty bratrské vznikla původně v Holandsku. Cílem je sjednocení mládeže z různých zemí Evropy, seznámení a upevňování kontaktů.

Na začátku se této akce účastnili jen Holanďané a Němci. Časem se ale připojily další národnosti. Přijeli i Češi, Estonci a Litevci. Na příští rok přislíbili účast dokonce i Britové. A proč je tento pobyt vlastně výtvarný? Umění je něco, co spojuje národy. Nemusíme znát cizí řeči, abychom rozuměli obrázkům. Kreslením můžeme často vyjádřit více než slovy. Výtvarným programem každoročně provází německý umělec Knut Uwe Weise. Letos byla hlavním tématem jeho přednášek mimika a gestikulace. Jedná se o prostředky neverbální komunikace, které používají všichni lidé. Během programu jsme si mohli sami na sobě vyzkoušet, co se dá všechno mimicky vyjádřit bez použití řeči. Namalovali jsme si obličeje bílou barvou, červeně jsme zvýraznili rty a černě oči a obočí. Potom jsme předváděli různé výrazy a skicovali je na papír. Zkoumali jsme co se změnilo ve tváři, když se ze smutné stala veselou, jakou roli hraje obočí či koutky úst. Bylo to moc zábavné a přišli jsme na spoustu zajímavých věcí.

Kromě malování jsme se také věnovali náboženským tématům. Zabývali jsme se pojmem realita. Co znamená realita a jaký máme mít postoj ke světu kolem nás. Teologické přednášky vedl bratr kazatel Ondřej Halama a bratr Mark de Vos, holandský pracovník s mládeží. Hlavním komunikačním jazykem byla angličtina. Mezi přednáškami zbyl také čas na hry, výlety, nakupování a zábavu. Ve čtvrtek jsme se vypravili na Kalich a v sobotu do Prahy, na kterou byli cizinci pochopitelně zvědaví. Prohlédli jsme si památky, prochodili pražské obchody a na závěr povečeřeli v restauraci. Večer na nás ještě čekalo promítání filmu na faře. Ale když jsme se vrátili, byli všichni tak utahaní, že většina z nás během filmu usnula.

Nejlepší na tomto pobytu pro mě asi bylo to, že jsme měli příležitost poznat různé kultury. Protože jsme měli surinamskou kuchařku, každý den jsme si užívali exotickou surinamskou kuchyni s obrovskými teplými večeřemi o čtyřech chodech. Když to počasí dovolilo, jedli jsme na trávníku před farou. Jeden večer jsme měli grilovací večírek

s holandskou muzikou. Také jsme pořádali malé jazykové kurzy, při kterých jsme se učili slova v různých řečech a také cizojazyčné písničky. Každé ráno a večer byl čas na pobožnost, kdy jsme zpívali a četli si z bible.

Byl to moc příjemný a přínosný týden plný božího požehnání. Už se těším na příští rok, kdy by se mělo setkání konat v holandském Zeistu, a srdečně zvu všemnu naši mládež. Jménem organizačního týmu bych také chtěla poděkovat bratru kazateli Ondřeji Halamovi a celému turnovskému sboru za poskytnutí jejich fary i za jejich pomoc a podporu během celé akce.

B. Kašáková

ekuména

Zajímavý pohled na část konfesijního spektra v Českých zemích před Bílou Horou

(O dalším zasedání komise pro studium rekatolizace v Čechách a na Moravě.)

Ve čtvrtek 6. října 2005 se v zasedací místnosti Ekumenické rady církví v Praze za přítomnosti 15 historiků, teologů a zájemců o téma rekatolizace konalo další pracovní zasedání Komise pro studium rekatolizace v českých zemích v 16.–18. století. V rámci postupného představování jednotlivých aktérů na konfesijní šachovnici Čech a Moravy v době před Bílou horou přednesl dr. Martin Rothkegel referát na téma Novokřtěnci na Moravě.

Referent, který se již dlouhodobě věnuje nonkonformním náboženským skupinám raného novověku, přiblížil pozadí „mikulovské reformace“ zwingliánsko–křtěnecky orientovaného Balthasara Hubmaiera ve druhé polovině 20. a v 30. letech 16. století. V hlavních rysech nastínil osudy čelných představitelů tohoto hnutí, jeho proměny a postupný zánik v následujících desetiletích. Mezi řadou objevených skutečností, jak o životních osudech samotných postav, tak v otázce duchovních vlivů, které toto hnutí formovaly, věnoval pozornost i sociálnímu, kulturnímu a národnostnímu aspektu novokřtěneckých skupin, mezi nimi i hutteritům, kteří tvoří nejsilnější proud moravských novokřtěnců. V referátu, který měl i zřetelný motivační charakter, dr. Rothkegel upozornil na málo využívané možnosti v pátrání po příslušných pramenech i na neutěšený stav moderního bádání o náboženských dějinách raného novověku v českých zemích.

V další části setkání jednali přítomní o budoucnosti komise a následné organizaci její práce poté, co nás v červnu tohoto roku náhlou a nečekanou smrtí opustil její dosavadní sekretář dr. Daniel Neval. Další setkání komise se uskuteční ve čtvrtek 12. ledna 2006 opět v zasedací místnosti Ekumenické rady církví v Praze. Na program budou referáty

zaměřené na stav katolické církve v Čechách a na Moravě po polovině 16. století. Všichni zájemci o spolupráci jsou vřele vítáni, další informace je možné obdržet na adrese ERC, Donská 370/5, 101 00 Praha 10 (tel. 271 742 850) nebo na e-mailové adrese komise: komise.rekatolizace@volny.cz

Zprávy ze světové ekumény:

Poslední evangelizace Billyho Grahama

Slavný evangelizátor Billy Graham ukončil svou poslední evangelizaci v New Yorku, která trvala tři dny a k níž přišlo 203 000 jeho stoupenců a poutníků. Tělesně zesláblý, 86letý Graham, který trpí řadou nemocí, mluvil sice pomalu, ale jasným hlasem.

Lusaka (Zambie)

Světová rada církví se angažuje v úsilí usmířit křesťany všech tradic, zvláště evangelikály, pentekostalisty (letničtí), římské katolíky a další. Shromáždění pro toto „Globální křesťanské fórum“ se konalo v loňském roce v Asii. To letošní se bude konat v africké Lusace a br. Angetile Musomba z Tanzánie /bývalý předseda Světové Jednoty bratrské/ bude zastupovat Unitas fratrum.

Bomby v Londýně

Po bombových útocích na Londýn vydaly církve ve Velké Británii a Severním Irsku a Muslimská rada ve V.Británii společné prohlášení k odsouzení tohoto činu, který usmrtil 50 a zranil na 700 lidí. „Takovým zmateným a krutým užitím teroru nebylo dosaženo ničeho dobrého. Svatá Písma a tradice jak křesťanských, tak muslimských společenství zavrhnou takový způsob násilí.“ Od bombového útoku dostala Muslimská rada více než 1 000 e-mailů, které obsahují výhružky a nenávislné vzkazy.

Američtí křesťané proti válce v Iráku

Církevní vedoucí v USA, kteří se stavějí proti vojenským akcím v Iráku, zintenzivnili své výzvy ke změně v politice, mluví stále hlasitěji proti válce v Iráku a označují tuto válku jako „nečestnou“. „Je jasné, že základním důvodem pro invazi byl v nejlepším případě tragický omyl a v nejhorším obratný podvod“, uvádí se ve výroku Národní rady církví.

podle Moravian Messenger, září 2005, M. Ulrichová

Česká duchovní píseň

(dokončení)

Ještě jednu poznámku si neodpustím. Téměř ve všech evangelických zpěvnících máme zhudebněný žalm 84 s textem Augustovým Aj, jak jsou milí. Dnes nám zní tato melodie velebně a málokdo si uvědomí, že to byla původně melodie světská, dokonce na text milostný. A přece se Bratři nebáli této melodie využít. Vysvětluji si to tím, že tehdy nebyla znalost lidových písní tak rozšířena jako dnes. A přitom jsem si vzpomněl na pokus Armády spásy za prvé republiky, když použila v té době velice populární melodii slágru „Cikánka“ a podložila jej evangelizačním textem. Pokus jistě dobře miněný skončil neúspěšně.

V souvislosti s kancionálem šamotulským zmíním ještě nechuť, která se projevovala v postoji Jana Blahoslava k Janu Augustovi. Slyšíme z ní ještě boj o potřebě či zbytečnosti vzdělání. B. Jan Blahoslav byl mužem neobyčejně vzdělaným, kdežto B. Jan Augusta byl stoupencem křídla opačného. To však neznamená, že by byl nevzdělanec. V královské vězení četl latinskou bibli a Blahoslav mu dokonce vytýká, že jeho písně, ve vězení složené, jsou „nedobře poplatný latině“. Ale B. Jan Augusta měl patrně podobný názor jako biskup Jan Černý, u něhož byl Jan Blahoslav ve svých začátcích pomocníkem. B. Jan Černý píše v padesátých letech 16. století: „Jednota na prvé místo staví nikoli vzdělání a znalost jazyků, ale pravou zbožnost.“ Je to zřejmá narážka na Blahoslavovu učenost. Ale nebýt jazykových znalostí Blahoslavových, neměli bychom kralický překlad Nového zákona z řečtiny! Tedy: pravá zbožnost je samozřejmostí, podmínkou sine qua non, ale vědomosti jsou ke službě také potřebné, ba nezbytné.

Ale zpět k našemu tématu. Zachovala se cenná památka, Blahoslavův výtisk Šamotulského kancionálu, do kterého si Blahoslav zaznamenával své připomínky k jednotlivým písním. Z těchto připomínek vidíme, že Blahoslav byl k Augustovým písním velmi kritický. Ke třem písním Augustovým připsal: „Tyto tři mohly by dobře odloženy býti. Proč přesejpati ovšem v dostatku pšenice“. Všimněte si metaforické Blahoslavovy řeči! K jiné Augustově písni: „Tato píseň jest co by nebyla píseň než nějaká materia, z níž by mohla být píseň“. A opět k jiné: „Velmi prostá píseň, jakoby kus nějakého traktátu zpíval!“ Mám-li mluvit osobně, pak se mi nezdá, že by písně Bratra Augusty byly horší než písně Blahoslavovy, ovšem posuzovat mohou jen písně, které se zpívají dnes. A ještě v moderní úpravě. V Šamotulském kancionálu bylo 139 písní Augustových a ještě se to Augustovi zdálo málo. Nechuť byla tedy vzájemná. Tento nesoulad dvou předních mužů Jednoty nám nemůže být výmluvou, ale je důkazem naší lidské slabosti, je bídou, která postihuje všechny věřící lidi.

Kancionál Šamotulský můžeme považovat za vyvrcholení bratrské písňové tvorby. Jeho další, již zmíněná vydání, provázela život Jednoty bratrské v druhé polovině 16.

století a na počátku století sedmnáctého. Před příchodem protireformace vychází ještě kancionál kralický v roce 1615, který je přepracováním kancionálu Blahoslavova. Autoři nových písní nejsou uvedeni a poprvé se v něm objevuje všech 150 žalmů v přebásnění B. Jiřího Strejce. Druhé vydání tohoto zpěvníku z roku 1618 je patrně posledním zpěvníkem předbělohorským.

Doba pobělohorská duchovnímu zpěvu příliš nepřeje, ač i v té době jsme měli tu a tam dobré skladatele, na příklad Adama Michnu z Otradovic, který ovšem byl katolíkem. Duchovní život evangelický se přesouvá na Slovensko a do emigrace. V roce 1636 vychází péčí Jiřího Třanovského v Levoči první slovenský zpěvník, psaný bibličtinou, Cithara sanctorum. Později vyšel tento zpěvník ještě mnohokrát s drobnými úpravami a slovenští luteráni z něj zpívali ještě za prvé republiky.

V emigraci vychází v roce 1659 Amsterodamský kancionál J.A.Komenského. Komenský jej sestavil ze starých bratrských písní a připojil řadu písní nových, které sám přeložil z němčiny a polštiny. Podle nizozemského vzoru jsou na prvním místě zařazeny žalmy.

V 18.století vychází postupně několik zpěvníků (Žitavský a Kleychův kancionál, Libverdova harfa, Drážďanský a Elsnérův kancionál), které byly užívány jednak zmenšujícími se českými sbory v emigraci, jednak byly podloudně dopravovány do českých zemí.

Prvým tolerančním zpěvníkem je patrně nenotovaný zpěvník Matěje Markovice, vydaný v Praze roku 1783. Byl to zpěvník reformovaný. Tolerancí byly povoleny dvě evangelické církve a luterská církev vydává svůj první zpěvník v roce 1796. Známe jej pod jménem Leškův zpěvník. Štěpán Leška byl superintendentem augsburské církve. Z dalších evangelických zpěvníků musím zmínit Lýru sionskou, poprvé vydanou Josefem Bašteckým v roce 1871 a dva díly Písní cestou života, z nichž první byl vydán Ludvíkem Bohumilem Kašparem v roce 1873, druhý 1890. Obě sbírky, Lýra sionská i Písně cestou života, vyšly v mnoha vydáních a byly oblíbeny pro své tehdy nové nápěvy. Jejich vydavatelé, reformovaní faráři Baštecký a Kašpar, mnohé z písní, v těchto zpěvnících uvedené, přeložili. Šlo většinou o písně původem americké, akcentující osobní vztah křesťana ke Kristu.

I když tyto sbírky nebyly míněny jako zpěvníky bohoslužebné, jejich písně se v evangelických sborech vžily a namnoze našly místo i ve zpěvníku českobratrské církve evangelické, vydaném v roce 1923. Byl to první zpěvník vydaný po spojení obou evangelických větví, reformované a luterské, v jednu církev, českobratrskou evangelickou. Ale ještě na okamžik ke sbírkám farářů Bašteckého a Kašpara. Tyto sbírky byly užívány i v dalších evangelických denominacích, zejména v tehdejší Svobodné reformované církvi, pokud neměla vlastní kancionál. Z dalších evangelických postav, které v 19.století vydávaly zpěvníky, sluší aspoň letmo zmínit Dr. Heřmana Tardy a Františka Šebestu. Ten nově zbásnil všechny žalmy.

Zpěvník českobratrské církve evangelické vyšel i v dalších vydáních, nenotovaném i notovaném, a zcela přepracovaný vyšel v roce 1979. Toto vydání se vrátilo ke způsobu, který užil Heřman Tardy v 19. století. Zpěvník sám má kromě textů jen melodie, dopro-

vod je ve zvláštním chorálníku. Mohu-li říci k tomuto dílu několik vět, pak musím konstatovat, že jsem byl tímto dílem zklamán. Vidím v tomto zpěvníku přinejmenším tři vážné chyby. Především nejednotnost doprovodů, z nichž některé jdou proti nápěvu tak, že je pro zpívající vůbec obtížné tuto melodii udržet. Doprovodná roztržitost je patrná již z rejstříku autorů doprovodů na straně 15 chorálního. Doprovody jsou od více jak 20 hudebníků!

Další vadou je podle mého mínění harmonizace žalmových nápěvů. Podle předmluvy k chorálníku byly doprovody žalmů vypracovány podle Goudimelova Ženevského žaltáře z roku 1565. Nejsem sice pro romantickou harmonizaci žalmových nápěvů, kterou jsme byli častováni v některých zpěvnících, ale mám za jisté, že dnešní náš hudební vkus je již značně vzdálen šestnáctému století. Proč se tedy vracet do těch starých dob? A třetí moje námitka se týká celkového směřování zpěvníku. Je téměř zcela obrácen do minulosti, písni novodobých či současných je v něm jako šafránu. Převažují v něm písně staré, čímž se navozuje dojem, že celé křesťanství je věcí minulosti.

Aby bylo jasno: nejsem proti starým písním, vidím v nich naše velké bohatství. Žije-li však církev, budou tvořeny i písně nové, současné, a celková skladba evangelického zpěvníku bude vyrovnaná. Do té však Evangelickému zpěvníku z roku 1979 hodně chybí. Také ekumenismus přichází v tomto zpěvníku zkrátka. Za nejcennější považuji Chronologický přehled pramenů, sestavený pro Chorálník. Členové hymnologické komise si dali s ním velkou práci. Má však význam hlavně pro muzikology, běžní uživatelé z něj mnoho mít nebudou.

A ještě jednu osobní vzpomínku. Někdy kolem roku 1970 bylo Kostnickou jednotou v metodistickém sboru v Ječné pořádáno sympozium a při rozhovoru jedna sestra, zřejmě z českobratrské církve evangelické, se ptala, jak to přijde, že stále ještě není v dohledu nový českobratrský zpěvník, když Jednota českobratrská jej už od roku 1965 má. Tehdejší předseda hymnologické komise br. farář Hrejsa odpověděl: „My chceme mít zpěvník pěkný!“ Mám zato, že přes značné prodlení evangelický zpěvník zůstal hodný kus za očekáváním.

Už jsem se zmínil, že staré písně (chorály, bratrské písně) vyjadřují především objektivní skutečnosti duchovního života. Tak tomu je ještě v písních bratrských a změna nastává až s příchodem pietismu. A ještě mnohem víc se prosazuje v písních amerických, zejména v 19. století. Z jedné strany je to pochopitelné, že ke slovu přichází osobní autorova zkušenost. Více se akcentuje osobní zbožnost, víra v Krista a v jeho odpouštějící milost. Od epiky se přechází k lyrice. Ale pozor! Na vlastních citech, zkušenostech a postojích nelze stavět víru druhých! A tyto písně často zacházejí až do zámezí. Pamatuji se, že jsme měli v Jednotě českobratrské píseň „Jist v loktech Ježíšových“, ale museli jsme ji ve vydání z roku 1930 vyřadit, protože její slova o tom, že si v těch loktech „smím sladce hovět“ byla až příliš kvietistická a svou pasivitou i nebiblická.

Dnes od přílišných citových vyjádření ustupujeme a v duchovních textech neříkáme nic, co by bylo jen básnickým nadnesením. Rozhoduje pravdivost a realita. Nelze v

duchovních textech říkat něco, co nemyslím vážně. Varujeme se také všech citových výlevů, dnes již také nepoužíváme citoslovce ó, i když víme, že v minulosti bylo používáno hlavně v překladech, kde originál začínal často na nepřizvučnou dobu. Uplatňuje se víc střizlivost.

Kromě Církve českokobratrské evangelické existují malé evangelické denominace. Tou první, která byla u nás utvořena ještě za Rakouska-Uherska, je obnovená Jednota bratrská (ochranovská), jejíž první sbor byl ustaven v Potštejně v roce 1870. Státního uznání dosáhla pod jménem Evangelická bratrská církev v roce 1880. Její první notovaný zpěvník je z roku 1908.

V roce 1880 byla založena také Svobodná církev reformovaná, ale jak už její název říká, státní uznání nežádala ani za Rakouska, ani za první republiky. Její první zpěvník, Křesťanský kancionál, byl vydán v roce 1897 a je nerozlučně spjat s prací kazatele Aloise Adlofa. Sluší zmínit, že dnes tato denominace nese jméno Církev bratrská.

Baptisté vznikli u nás v roce 1885 a jejich první zpěvník, Duchovní písně, byl vydán v Brně v roce 1907. Také tato denominace nežádala státní uznání. Její dnešní název je Bratrská jednota baptistů. Její zpěvníky jsou typické tím, že texty všech slok jsou uvedeny pod notovou osnovou.

Nejmladší evangelickou denominací je Evangelická církev metodistická, založená po první světové válce v roce 1920. Její první český zpěvník byl vydán pro zdejší sbory v Americe v roce 1925. Všechny zpěvníky těchto denominací, zde zmíněné, byly notované.

Nakonec pár vět o písních mládeže. Když jsem před víc jak 70 lety dospíval, zvláštní křesťanské písně mládeže neexistovaly. Pamatuji se, že na letních táborech, které pořádali za první republiky Křesťanský spolek mládeže, jsme zpívali z Křesťanského kancionálu, oficiálního zpěvníku tehdejší Jednoty českokobratrské. Pro mládež existoval sice zvláštní zpěvník Jaré hlasy, ale to byl zase jen výběr písní z kancionálu. Období zvláštních písní pro mládež přichází až po druhé světové válce, začíná koncem let čtyřicátých. Prvním mládežnickým zpěvníčkem je patrně menší sbírka asi 60 písniček „Písničky pro biblické kurzy“, vydaná Jednotou českokobratrskou v roce 1950. Po dvaceti letech vychází péčí téže církve v roce 1970 obsažnější zpěvníček „Písničky na cestu“ s podtitulem „sbírka křesťanských písniček s doprovodem kytary“. Později, v roce 1992, vychází v Českobratrské církvi evangelické obsáhlý zpěvník „Svítá“, čítající téměř 500 písní. Je reprinted druhým vydáním v roce 1999 s podtitulem „Křesťanské písničky (nejen) pro mládež“.

Mezitím už ale vývoj písní mládeže dospěl dále. Stalo se tak vlivem charismatického hnutí, které není sice omezeno jen na mládež, ale u mladé generace dochází největší obliby. Ta zpívá nejraději krátké, nenáročné popěvky, které se proto většinou opakují, a jejichž obsahem jsou především chvály. Jde hlavně o popěvky cizího původu. Že nejde o nic nového a převratného, jsem se pokusil vysvětlit výše při pojednání o kancionálech Rohově a Šamotulském. Došlo to tak daleko, že v některých sborech (hovořím nyní o Církvi bratrské) už mají vlastní zpěvníky a oficiální kancionál vůbec neuvžívají. A jinde

písně z kancionálu zpívají jen tu a tam (zdá se mi, že spíše jako nutné zlo). Další vývoj se neodvažuji předvídat, ale musím aspoň projevít lítost, že na některých místech se spolu s kancionálem ocitly v koši zapomnění krásné duchovní písně našich dávných otců. Písně, které nám závidí, protože je nemají, ti, jejichž laciným popěvkům naši mladí dávají dnes přednost.

Bohumil Kejš st.

Nabídka knih

Křesťanské nakladatelství Naděje (sbor Církve bratrské v Brně, Kounicova 15, 602 00 Brno) nabízí hodnotné publikace ze skladových zásob za symbolické ceny.

Jedná se např. o tyto knihy: Walter Trobisch: Touha po lásce (115 str., 10 Kč); Duchovní vyprahlost (28 str., 5 Kč); J. F. MacArthur: Charismatici (167 str., 10 Kč); Katechismus Jana Karafiáta (29 str., 5 Kč); Sborník: Třikrát o Bibli (259 str., 10 Kč) a další. Knihy si můžete objednat na uvedené adrese sboru, popřípadě na e-mailové adrese: brno.kounicova@cb.cz

vánoční čtení

Betlémské společenství

V oné svaté noci na odlehlém místě stranou Betléma ve skalním chlévě dleli uvnitř kolem jeslí s dítětem kromě rodičů i domácí zvířata, podle lidového podání vůl a osel. Venku přispěchali pastýři a později se dostavili mudrci, v lidovém pojetí králové. Abychom nezapomněli, náhle se objevil anděl. Je třeba říci, že o mudrcích, kteří přinesli jako dary zlato, kadidlo a myrhu, se zmiňuje evangelista Matouš, o jeslích, pastýřích a andělovi (dokonce o andělech) píše evangelista Lukáš. Skalní chlév a zvířata bylo logické si domyslet, i když Matouš uvádí, že mudrci vešli do domu; neboť Lukáš, patrně informovanější, píše, že se pro ně nenašlo místo, podle rozličných překladů „v hospodě“, „pod střechou“ nebo „v zájezdním útulku“.

Před očima nám vyvstává celistvý obraz. Dá se vyrozumět, že vstup Narozeného do našeho světa v něm symbolizuje to, co podle Jana řekl o sobě Ježíš, že přišel, aby spasil svět, kde bydlí lidé společně se zvířaty, pozemšťané s nebešťany, kde Země a Nebe tvoří jednotu a harmonii, předznamenanou obrazem ráje, který má člověk obdělávat a střežit. „Sláva na Výsostech Bohu a na zemi pokoj lidem, v nichž se Bohu zalíbilo“, tak to pověděl anděl, hlavní mluvčí betlémské události, jejíž nedostižně hluboký smysl nám tlumočí evangelia.

M. Matouš

VÍTEJ NÁM, HOSTE PŘEMILÝ

Adam Michna z Otradovic (Svatoroční muzika aneb Sváteční kancionál 1661)

1. Vítej nám, hoste přemilý,
můj dobrý Ježíši,
nejlaskavější příteli,
žádoucí Ježíši.
Duši svou ti otvírám,
jak ty si to žádáš sám.

2. Veliký Bože z výsosti,
jak ty se snižuješ,
že z trůnu své velebnosti
v mé nitro vstupuješ!
Ve mně sám chceš přebývat,
svůj život do mne vlévat.

3. Já srdce své otevřené
rád tobě v oběť dám,
tvou láskou z vín očištěné
kajicně odevzdám;
doufám jen v tvé milosti,
dej sílu mé slabosti.

4. Ty štědrý dárce, milost svou
v mé duši zachovej,
veездеjší pouť lopotnou
mi požehnání dej!
V tobě žiji, umírám,
mým Pánem buď jen ty sám!

Dnes je Štědrý den

Je Štědrý den. Věřím, že většina z nás dnes už nenakupuje. I když je to taková zdejší, řekněme, tradice. Ti, co jsou doma, překládají věci z místa na místo, tváří se, že by chtěli pomáhat, znervózňují maminku. Blíží se odpoledne, podvečer, z rozhlasu se ozývají tóny Sukovy Smyčcové serenády, v kuchyni se smaží kapr. Stromeček je ustrojen, dárky zabaleny. Za chvíli se z rozhlasu ozvou koledy. Budeme je snad i trochu dojatě poslouchat. Zpívat je už neumíme. Víme sice, že patří k Vánocům, k obvyklým zvykům, přesněji snad k folklóru. Vždyť – rád bych se mýlil – se s těmi koledami většinou nevíme rady. Jsou to pěkné písničky, půvabné testy.

Ale když se v závěru ozve Narodil se Kristus Pán a děti – možná, že nejen děti – se zeptají: kdo to byl?, řekneme jim, co o tom dítěti mladé, chudičké matky víme? Ze školy nic, z domova – nevím; do kostelů většina Čechů nechodí. Myslí si, že mají důležitější starosti. A o tom, ž by něco z minulosti patřilo třeba jen ke všeobecnému vzdělání, silně pochybují.

Přesto věřím, že i oni, i když ne snad všichni, poslouchají tuto starou píseň s dojetím, vážně, nebo aspoň trochu zvědavě. Jako ti pastýři, kteří viděli světlo a padla na ně veliká bázeň. Anděl jim řekl: „Nebojte se! Zvěstuji vám velikou radost, která bude pro všechny lid.“

V městě Davidově se vám dnes narodil Spasitel – to je Mesiáš, Pán. Toto vám bude znamením: Naleznete děťátko zavinuté do plenek a ležící v jeslích. A náhle bylo s andělem celé množství nebeských zástupů a takto chválili Boha: Sláva na výsostech Bohu a na zemi pokoj lidem, v kterých má zalíbení.“ Tak je o tom podána zpráva v evangeliu svatého Lukáše. Všimněme si slov „ve kterých má zalíbení“. Toto zalíbení nejde od lidí, ale od Boha. Je to jeden z mnoha Božích darů.

Největším Božím darem je ale ono dítě, které vezme na sebe hříchy světa – chyby nás všech – a bude za nás jako dospělý muž popraven na kříži. Tak to je, bez ohledu na to, zda tomu věříme a jak tomu rozumíme. Protože to malé dítě nebylo posláno na svět pro vyvolené, ale jak anděl řekl pastýřům: „Zvěstuji vám velikou radost, která bude pro všechny lid.“ I pro nás, kteří stojíme v poslední řadě.

24. prosince 2000 (Ivan Medek O ČEM přemýšlím, Bonaventura 2004)

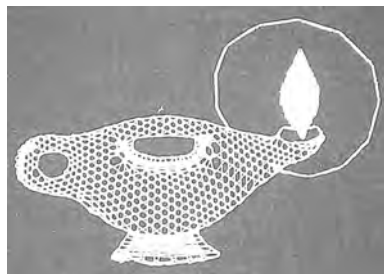
Kometa

Všechno to začalo když anděl řek:
„Tak už se, Marie, neboj!
Syn se ti narodí, bude to Rek.
Neboj se, Bůh je tu s tebou.“
Předivný, Rádce, Hospodin, Jediný,
Otec a Pokoje Kníže,
Udatný, Vládce, Boží Syn nevinný,
s námi je na cestě kříže.

Sekera je ke kořenům přiložená,
vyprahlá zem jako náruč otevřená,
pod ranami bičem jeho tělo sténá,
láskyplné oči, ústa zkrvavená.
Kometa je nad Betlémem rozzářená,
stáj, co voní senem, už je připravená.
Nocí kráčí jen Josef a jeho žena,
anděl už má bílá křídla unavená.

Namísto paláce má prostý chlív,
usíná v náruči slámy.
Jesličky sbité má jen z hrubých dřev,
v dítěti Bůh je tu s námi.
Všem, kteří bloudí a hledají cíl,
kometa na cestu svítí.
Když máš jen otázky a nemáš sil,
to dítě odpoví ti.

Ondřej Halama, Vánoce 2003

ráj srdce

Tak neskonale

Tak neskonale Hospodin svůj hříšný lid měl rád,
že určil, aby jeho Syn šel světu světlo dát.

On narodil se v čase zlém, náš hřích byl jeho břemenem
a kříž byl jeho údělem, ač měl se Králem stát.

Ač přišel na svět chudobný, jsa jako jeden z nás,
přec nastaly v něm nové dny, když zazněl spásy hlas.

K všem nuzným, chorým, slabým šel a náruč svou jim otevřel
a pro ně strádal, trpěl, bděl a dal jim cíl a jas.

Ó Kriste, dej, ať slávu tvou již nyní smíme zřít,
a sejmi s duší vinu zlou, dej světu v míru žít.

Viz naše slzy lítosti, z tmy, ze smrti nás vyprosti
a ve své velké milosti rač naším Pánem být!

M.M.

Vypráví Matka Tereza k Kalkaty

Jednou k nám přišli dva mladí lidé a dali mi velkou částku peněz na jídlo pro chudé... Každý den obstaráváme jídlo pro devět tisíc lidí. Ptali jsme se, kde tolik peněz získali. Odpověděli: „Přede dvěma dny jsme měli svatbu a rozhodli jsme se, že si nekoupíme svatební oblečení ani nebudeme pořádat velikou hostinu.“

Byla jsem překvapena, že lidé z horní vrstvy udělali něco takového a zeptala jsem se jich na důvod. Řekli mi: „Máme se tak rádi, že chceme svůj společný život začít tím, že budeme milovat i druhé.“ Tak přichází něžná Boží láska k lidem.

V Melbourne jsem navštívila jednoho starého osamělého muže. Jeho příbytek byl v žalostném stavu. Když jsem jej chtěla uklidit, nejprve se bránil: „Mně je tu tak dobře“, ale pak mi to přece dovolil.

V pokoji stála překrásná zaprášená lampa. „Rozsvítíte si ji někdy?“ - „Pro koho? Mě nikdo nenavštěvuje.“ - „Rozsvítíte ji, když vás navštíví naše sestry?“ - „Ano, když uslyším lidský hlas, rozsvítím ji.“

Nedávno mi vzkázal: „Řekněte mé přítelkyni, že světlo, které v mém životě rozsvítila, stále ještě svítí.“

připravil Miroslav Matouš

Historie o původu Jednoty bratrské

Druhý díl psání tohoto (5)

2. Když se jim příhodný čas viděl opověděl a svolali též ze všech krajů země české a moravské synod z nejpřednějších a nejpobožnějších mužů z rozličných stavů a povolání, kněží, pánů, mistrů, bakalářů, měšťanů, řemeslníků i sedláků etc, Shromáždili se pak do vsi jménem Lhoty nad samým městem Rychnovem ležící (ne proto pak ve vsi a ne v městě některém se shromáždili, že by se za své předsevzetí styděli a je ukrývali, ale že jim v městech a městečkách nepřátelé scházeti se nedopouštěli a bránili) k člověku dobrému, kterýž k tomu volný příbytek měl i zvláštní pokojík příhodný, jichž bylo v počtu předních osob 70 osob. Shromáždili se pak tu tím úmyslem, aby netoliko kázání slova božího a modlitby svaté konali, ale také, bude-li se pánu bohu líbiti, aby jednotu lidu Kristova služebníky hodnými opatřili podlé toho, jakž se za to pánu bohu doufají v slibích jeho modlívali.

A to učinili: (1) Podlé příkladu Kristova, jakož on maje apoštoly zříditi a poslati, svolal je a uložil jim shromáždění a sněm v Galilei, jakž napsal svatý Matouš 28, v. 16: "Jedenácte pak (prý) učedníků šli do Galilee na hůru, kdežto jim byl uložil Ježíš a tu se jemu klaněli." A on je také tu v tom shromáždění zřídil a jim mezi všechny národy jíti, evangelium kázati i křtíti poručil. A přidal jim na to zaslíbení a ukázal tu příklad řízení služebníků v shromáždění, čehož teď oni následovali.

(2) Podlé příkladu svatých apoštolů, Actor. 1, v. 15., kteříž majíce řídit svatého Matěje, také svolali svůj sněm do domu a příbytku toho, v němž přebývali nejvíce tehdaž v Jeruzalémě, osob okolo 120 a tu Matěje za apoštola zřídili. A podobně Actor. 6, v. 2., když měli řídit jáhnů, svolavše sněm, totiž množství učedníků, konali tu práci.

(3) Podlé příkladu svých předků Čechů, kteříž majíce sobě voliti arcibiskupa a biskupy s dovolením konciliu bazilejského i císařského, svolali sněm v Praze z kněží, jáhnů, pánů i lidu obecného a tu jsou to vykonali, o čemž napřed položeno i o času a způsobu toho. A tehdaž naši předkové toho všeho způsobu užili směle a svobodně, jako od konciliu i legátů sobě dovoleného i od císaře Zikmunda v Řezně před legáty schváleného.

3. V tom synodu tak shromážděném nejprve příčiny a potřeby svého shromáždění sobě připomínali, za tím slovo boží v čistotě kázali, dále potom vůle boží jaká by při tom byla byla vyhledávali podle příkladu kristova i apoštolů svatých v místech svrchu přivedených. Kristus učedníkům kázal o moci své: “Dána jest mi, prý, všeliká moc na nebi i na zemi.” Apoštolé tolikéž Petr svatý řekl: “Muží, bratří, muselo se naplniti písmo to, kteréž předpověděl duch svatý: Protož musít to býti, aby jeden z těch, kteříž s námi bývali, byl spolu s námi svědkem vzkříšení jeho. A Actor. 6: “Není slušné, abychom my, opustíce slovo boží, přisluhovali stolům. Protož, bratří, vyberte z sebe sedm mužů dobropověstných, jimž bychom poručili tu práci. I líbila se ta řeč všemu množství.” Tak i tito učinili. A přitom vždycky takové modlitby ku pánu bohu činili, věříc tomu zaslíbení Kristovu: “Kdežkoli se shromáždí dvě neb tři ve jménu mém a zač prositi budou, svoléce se, stane se jim.”

4. Hned při tom shromáždění téměř po službách i rady společné drželi, co a jak by činiti měli a jak to před sebe bráti jako muži rozumní, rozvažující to, čím jest to věc služebníky v církvi voliti? čím jest to volených potvrzovati podle příkladu církve prvotní, totiž, že volení jest celé církve, potvrzování pak předních a starších služebníků na to zřízení.

5. Aby pak neodcházeli od příkladu svých Čechů, kteříž na výbornou cestu trefili při vyvolování sobě k své věci služebníků a také pro dobrý řád, aby tu ne všickni mluvili a rozkazovali, ale někteří prostější jiným rozum svůj poddali a roztržek aby nebylo, vyvolili a vybrali z toho shromáždění některé přední a starší osoby za volence těch budoucích služebníků a dali jim plnou moc, aby oni z toho ze všeho shromáždění vyvolili a vyhlásili k tomu hodných 9 osob žádajíc, aby to k sobě přijali, že oni na tom, což skrze ně bůh vypoví, přestanou a to přijmou. A oni to k sobě přijali a obce za to požádali, aby i oni jim také v tom pomoci byli a svá suffragia a své hlasy, jak sou kteří kterých a z kterých krajů povědomi jich hodnosti dali, jak by kdo koho a podle čeho za hodného soudil, že oni také soudu jejich užívouc, své hlasy a volení k tomu přidají, potvrdí neb napraví. Což se i stalo, že jsou každý i na cedulkách zpečetěných své hlasy podle dobrého svědomí volencům těm dali. A oni zotvírali je a rozsoudili i k tomu své hlasy přidadouc z vnuknutí božího na 9 osob je obrátili a srovnali a tomu všemu shromáždění je ohlásili, na čemž všecken sbor přestal a to schválili a bohu děkovali.

A to již bylo volení obecné, takže se tak viděli, že ta osoba každá hodná byla k ouřadu služebnímu. Avšak vždy jdouce šlepějemi předkův svých, že oni jen tři volili, nemínili také než tři potřebovati. Protož,

poradivše se o to starší, kázali těm 9. osobám doprostřed shromáždění do řadu se postaviti náležitě a vedli tu věc k dokonání.

6. Ti volenci a starší hledíce na příklad apoštolský, že oni chtějí jediného na místo Jidáše zříditi, volili dva a postavili je v shromáždění, a že oba dva muži hodní byli, žádným pohrdnouti podlé vůle své nesměli, aniž již dále podlé vůle své některého nevybírali, než již ostatek bohu poručili, a za to se i modlili, řkouce: "Ty, pane, všech srdcí zpytatel, ukaž již kterého jsi vyvolil z těchto dvou." V tomto byla naše vůle a v tomto nechť jest tvá, kteráž my poslušní a poddaní jí budeme." A aby se té vůle jeho a vyvolení dojistili, nežádali zázračné odpovědi s nebe, ale užili prostředku obecného v písmích svatých i vůbec užívaného, totiž losu, jakož psáno jest: "I dali jim losy, a že los ukázal na Matěje, přijali to za vůli boží a přičtli ho k apoštolům."

Tím příkladem předkové naši učinili, volivše a postavivše jich 9, modlili se pánu bohu, aby on z těch 9 vyvolil a ukázal jim tři k jejich potřebě původné, aby potom již skrze ty jiní pocházeli a řízení bývali. Při těch devíti byla vůle jejich a volení, ale při těchto třech již hledali boží vůle, poddávajíc jí vůli svou. A aby on znaje jich srdce, které chce odmísil, a které chce potvrdil a tak připojili vůli boží k své a svou jeho poddali, ale aby se pak té vůle boží dověděli, zřídili a dali jim losy, jakož psáno Přísl. 16, v. 33: "Do klína vmítán bývá los, ale od Hospodina pochází všechno řízení jeho."

Losů pak těch způsob nebyl (jakž odpůrcové nevázně mluví) nějaký čtverácký neb pastevčí neb kupecký, ale právě theologický a to jmenovitě tento: Připravili cedulek nemálo jednostejné formy složených jak k přečtení a svinutých, z nichž toliko tři znamenali vnitř tím slovem "jest".

Zavinuvše písmo, aby byly jiným rovné a vsypali je všechny do zavřité nádoby a zmíšeli pilně, takže kdyby vůle boží nebyla, mohla žádná psaná nevyjít, ale všechněm devíti prázdné se dostatí a tyto tam ještě s jinými zůstatí, neb se tak s tím bohu poručili a žádali, aby jim ráčil podlé toho buď jednoho služebníka dáti a ukázati, buď dva, buď tří, že na tom přestanou a za vůli boží to přijmou, anebo kdyby třeba žádná cedulka psaná nevyšla, že se s tím spokojí a ještě bez služebníků pobudou, kteráž cedulky s tou nádobou poručili mládenečkovi, který tomu nic nerozuměl a nevěděl, co se děje, aby on, jda s nimi podlé spořádání těch osob postavených, po jedné vybíral z nádoby, nehledě do ní, každému na ruku od sebe vztaženou a nezavřenou pro důvěrnost položil.

A když všechněm devíti po jedné rozdal, vzata jest od něho nádoba s ostatkem cedulek, a tito jsou zavoláni od starších k stolu, aby každý

svou cedulku, jakou má, předložil. A tu jsou rozvinovány, jedna každá před očima jeho, co jest přinesl, psanou-li čili prázdnou i před očima jiných přistojících. I nalezeny jsou mezi těmi devíti všecky tři pravé.

A potom vysypány ostatní z nádoby a ohledáno, i ukázalo se, že jsou všecky prázdné, z čehož spatřina jest vůle boží, že naplnil jim, čehož žádali, aby sám bůh losy řídil, takže spadl los na tři osoby, a to tyto:

(1) Matěje Kunvaldského, (2) Tomáše Přeloučského, (3) Eliáše Křenovského; vše na osoby velmi pobožné, moudré, opatrné, ano i učené.

To vidouce, že bůh již dílu svému v takovém obnovení sluh svých věrných a upřímných žehnati a modlitby naplňovati ráčí, tedy na všeliké důvěrnosti a oufanlivosti vyhlášení jsou tomu sboru tři osoby, že to mají býti jejich budoucí správcové i jiných služebníků, z čehož se všecko to svaté shromáždění zradovalo a pána boha chválilo.

A tu sou ty tři osoby do shromáždění postavili a potom všickni k nim šli a poslušenství jim rukou dáním slibovali s velikou radostí, žádajíc jim požehnání božího.

7. Majíce již tak vyvolené a od boha skrze losy ukázané i od lidu vůbec přijaté služebníky i již tu také hned v témž sněmu přemýšleli a radu drželi o potvrzení a posvěcení jich, nebo věděli a znali, že za apoštolů a v první církvi také obce volívaly služebníky, ale apoštolé a starší jich potvrzovali s posty, modlitbami a rukou vzkládáním. I drželi o to radu, skrze koho by se to mělo státi. A hledíce na své předky Čechy, že oni utekše se ku papežovi nic sobě nezjednali, ovšem že by oni mnohém méně sjednali a také s jakým by svědomím to mohli od nich bráti, a nač by jim to vyšlo, tomu rozumějíce, z mysli to pustili. Ale poněvadž mezi sebou měli kněží římského svěcení i valdenského, kteříž k nim přistoupili, a někteří se hned s nimi oddělili, a již jim za nějaké časy i služebnostmi sloužili, i snesli se na to, tu hned v tom shromáždění, aby ty osoby na kněžství z domácích volené také domácí tu přítomní zordinovali a potvrdili je, neposílajíc je nikam jinam ven z jednoty. I učinili tak, aby kněží, kteréž prvé mezi sebou měli, za ordinátory ku potvrzení těchto tří volených na kněžství zřídili a jim tu svatou práci poručili.

Avšak jich tu ještě v tom shromáždění nezordinovali, ani jim ještě (ač voleným, však na kněžství nepotvrzeným) žádných povinností kněžských konati neporučili, nebo v tomto lhotském shromáždění žádná kněžská orinací nešla a nebyla, než toliko samo volení těch osob, jakž dotknuto. Ač pak koli tito otcové dobře to znali a věděli, že tuto již žádného nedostatku není, ale podlé písem svatých a příkladu apoštolských mohli ti

kněží a starší první (jenž byli římského i valdenského svěcení) jsou na to zvoleni hned těchto v nově zvolených potvrditi a jich posvětití, a že tu z nařízení Kristova a apoštolského žádných jiných zvláštních biskupů není potřeba, nebo každý pořádný kněz jest také i biskupem a má moc v potřebě jiné ordinovati, zvlášť když jest na to zvolen a sobě to poručené má od církve a starších jako v Krétě Titus kněz jiné světil. A to již byly i biskupské ruce, nebo biskup a kněz tehdaž jedno byli, což jest již jinde a od jiných světle dovedeno a ukázáno. A Skutkové apoštolští i epištoly svatého Pavla samy světle to ukazují, že tomu žádný odepříti nemůže.

Ale však také otcové a předkové naši o tom věděli, že z některých příčin již po apoštolích jest to v církvi nařízeno, aby k ordinování kněží zvláštní osoby byly postavovány a těm aby bylo to jméno biskup přivlastněno, jiní pak, kteříž by k tomu zřízení nebyli a toliko kněží byli, a ne biskupi, ti aby jiných kněží nepotvrzovali, když by k tomu jiní zřízení byli, ovšem pak biskupu také, aby žádný sám jeden biskup ordinovati nemohl soukromně, leč by tu nejméně tři přítomni byli a toho potvrdili, aneb v čas nouze nepřítomní své dovolení dali, aneb na místě svém sufragány své vyslali a je k tomu zmocnili, aby s biskupem také kněží potvrzovali. A to proto, aby ne leckdys leckdos leckohos po své vůli světil na vzdoru, říkáje: “Mám tak dobře moc jako jiný”, a to třebas po přízni, po vášních, a aby se příčin k roztržkám v církvi nedálo, jakož se toho něco v první církvi diti počalo. A to dalo příčinu k biskupského úřadu ustanovení.

Kteréžto ustanovení nehaní se, ale za dobré se soudí a proti bohu není, kdež může a kdy býti, hodné jest k ostříhání, však tak aby bylo za božské a neproměnitelné držáno, ale za dobré lidské, ani aby kdyby se takových biskupů a počtu jich nedostávalo a nebyl kdo potvrdív v potřebě církve a nedostatku služebníků nemohl jeden biskup biskupa a kněz kněze posvětití, aneb kdyby se biskupa nedostalo a nebyl ho kdo potvrditi a v nůžnější potřebě i sami toho učinili. Jinak mohla by církev rozličným božím dopuštěním na mizinu v svých částkách přicházeti, aniž jest to v počátku tím úmyslem neřízeno, aby to jako za nějaký zákon božský a ani v příčinách neproměnitelný, aby, když by se toho čeho nedostalo, hned to za nepořádné a potupení hodné usouzeno, ovšem za hřích proti bohu a za kacírství držáno bylo.

Ačkoli tedy (jakž výš řečeno) otcové naši měli již osoby k kněžství zvolené a losem božím ukázané z lidu obecného a tolikéž osoby z kněží ku potvrzení jich též zvolené, takže podlé nařízení božského a příkladu apoštolského mohli jich potvrditi a měli kněží takové hodné, kteříž biskupské místo zastati mohli, avšak podlé nařízení lidského a znajíce, že

jest v církvi římské urážlivé, kdyby takoví prostí kněží jiné světili a ovšem menší počet biskupů biskupy, i myslili na to všelijak, bylo-li by možné aby ani toho lidského nařízení neopustili, poněvadž jest dobré, kdež ho možné uzříti, aby i skrze to (ač věc lidskou) jednota někdy nějaké ouhony a pomluvy neměla a netrpěla.

8. Když jsou pak takových biskupů tím lidským řádem ordinovaných mezi sebou neměli a u římských jich hledati bylo pro svědomí i jinak nemožné, tedy věděvše, že tu v blízké krajině v Rakousích valdenští jsou a měvše s nimi známost a na nich zámluvu, a že oni kněžství i biskupství podlé téhož řádu božského i lidského tak dobře jako i římská z poslušnosti apoštolské mají, i tu hned ještě v témž shromáždění nahoře jmenovaném to usoudili, aby ty kněží, jichž prvé k službám božím užívali, a kteříž k ordinování našich vlastně domácích zvoleni a usouzeni byli, k biskupům valdenským, dadouc jim komendací ku potvrzení jich na biskupství, odeslali, totiž:

1. kněze Michala, faráře tehdáž žamberského, kterýž na kněžství od římských svěcen byl,
2. kněze jednoho z valdenských starého, kterýž k našim byl přistoupl,
3. kněze také římského svěcení, kterýchž dvou jména se nenacházejí.

Když pak již tito naši vyslaní kněží k těm biskupům a starším valdenským přišli a je, kdež bydleli, také dosti v tajnosti (jakož pak ani místa nejmenují proto, aby jich tehdáž neprozrazovali, nebo ty časy naši ještě lepší volnost než oni měli) pospolu, některé našli, poněvadž prvé známost s nimi měli, přívětivě a laskavě od nich přivítání a přijati jsou byli.

9. Srozuměvše pak tomu, čeho naši potřebují a žádají, tu jsou hned ochotně konvent svých starších kněží a biskupů svolali a tu ty od našich vyslané kněží podlé božského i lidského nařízení, jakž u nich ten obyčej toho času byl s postem a modlitbami k ouřadu biskupskému zordinovali skrze rukou svých na jejich hlavy vzkládání toho všeho pořádku s zvláštním potěšením a boha společným a jednomyslným chválením, kdež také je ihned tovaryši svými v pánu a spolubiskupy jmenovali a s nimi nemalá rozmlouvání o věcech církevních, o svém původu, starožitnosti a čistotě učení i o utrpení a protivenstvích svých měli.

A potom majíce je od sebe propustiti, snažně je napomínali, aby v těch povinnostech ouřadu svého pracovali a pilně dílo boží na vinici páně dělali a laskavě se s nimi rozžehnavajíce, požehnání božího jim žádali.

10. Když pak již naši zase domů, přijavše takový ouřad biskupský, vrátili a svým také noviny potěšené přinesli, a o přívětivosti valdenských k sobě vypravovali, pozdravení laskavá jim od nich oznámili i psaní vysvědčujícího, co se při nich stalo, dodali, z toho se oni náramně potěšili i pána boha pochválili a odtud důvod boží sobě v tom díle přítomnosti spatřili, neb se za to prvé pánu bohu modlili, aby on srdce těch valdenských k nim naklonil, aby jim v tom ochotně posloužili, čehož tuto skutečné naplnění poznali.

A v tom ihned bez dlouhého prodlévání nějakého svolali naši opět shromáždění, majíce již takovou podstatu a biskupy i podlé lidského a církevního řádu svěcené. Protož z moci úřadu biskupského sobě zřízeně daného kněz a biskup řádný Michal, farář žamberský, zordinoval ty tři (prvé doma zvolené) řádem církevním na kněžství. V tomto tolikéž shromáždění, když již tito bratři tři sobě rovní byli v posvěcení na kněžství tedy celý synod spolu s těmito biskupy za dobré usoudili, aby z těch tří kněží jeden na přední místo, totiž na biskupství byl zřízen a k těm prvnějším přidán. A který by měl k tomu vzat býti také jest toho bedlivě skrze suffragia vyhledáváno.

I spadl los na Matěje Kunvaldského napřed jmenovaného a on přijal to za vůli boží, ač byl z těch tří nejmladší. A tu jest hned v témž shromáždění od bratra Michala i jiných jeho tovaryšů biskupů řádem církevním posvěcen a potvrzen a ku prvnějším biskupům v svatém tovaryšství přičten. A tu již byli čtyři biskupi v jednotě, dva z římských kněží, třetí z valdenských a čtvrtý na kněžství i na biskupství doma svěcený.

Když již tak z milosti boží mezi sebou k založení toho původu služebného měli dostatek zřízených a pořádných biskupů i kněží volených řádem církevním i potvrzených, již potom v témž shromáždění způsobili mezi sebou řád a spořádali se nejprv sami biskupi, jak by měli který před kterým sedati v radě a místo držeti, poněvadž v ouřadu všickni sobě rovní byli a to buď podlé starosti neb zkušenosti v práci, buď v dařích rozšafnosti soudu, prozřetelnosti neb umění božího anebo způsobilosti v práci, podlé čehož nejprvé do času přední místo (ne v panování, ale v práci) držel nejstarší z nich biskup a kněz zřízený bratr Michal, někdy farář žamberský. A potom z příčin hodných přenešena jest ta prvotnost na bratra Matěje doma zřízeného a ku práci té mladšího a způsobilějšího.

Tak i jiní po nich v svém pořádku k vyšším a předním i větším pracem způsobilější vyšší a přednější místa přijímali, ne ku panování (jakž pověděno) nad jinými, ale ku práci nad jiné, jako nej přednější k proponování

i k zavírání všelikých pří a soudů s vůlí jiných i obsílání sněmu a sumou ku pečování o všecku jednotu a potřeby její s volí a radou jiných.

Jiný pak k zapisování úsudků i jiných všech potřebných věcí v jednotě i knih psaní etc. a jiní jiných věcí k řízení, jak by se kdy kterými věcmi a pracemi podělili, tak se hned v původu ušlechtili spořádali.

A že jsou ty práce veliké na samy ty přední osoby a biskupy, pečovati i o služebníky i o lid, z té příčiny hned také tu vyvolili a zřídili sobě ku pomoci a k radě některé osoby přední z kněží (nebo kromě svých dvou v nově tu zřízených i jiní mezi nimi byli kněží římského svěcení), aby s nimi v radách sedali a práce o věci církevní vésti pomáhali a tak náležitě svou radu a konsistoř osadili.

A tu hned z božího vnuknutí a řízení slušně a náležitě v původu tu přednost služebnou založili a spořádali, aby ne jeden přede všemi seděl, vládl, panoval a v církvi nějakým monarchou byl, jako v církvi římské sedí monarcha papež a praví se moc nade všemi míti, rozkazovali a vládnouti nade vší církví i jejími služebníky i nad králi světa a císaři, veleje se jako bůh ctíti, před sebou klekati a padati a o sobě smysliti i psáti, že jest bůh zemský a že nemůže blouditi, za hlavu církve se vystavuje a to vše proti nařízení Kristovu a záповědi jeho i příkladu apoštolů svatých

A tak jsou-li otcové a předkové naši v tom původu a vyzdvižení služebníků učinili a přivedli řád církevní na způsob původního Kristova v nové církvi křesťanské nařízení při vyzdvižení a v ní spořádání služebníků a apoštolů jeho svatých, totiž (sic) že on zůstává sám mistrem, pánem a hlavou církve jeho (jakož vždy ještě zůstává a zůstane na věky věkův) zřídil a postavil jí 12 apoštolů za původ a za celou konsistoř a radu, mezi nimiž v jakéž takéž přednosti pro slušnost pořádku ne jeden z nich, ale tři byli: Petr, Jakub a Jan, kterýchž byl i nejprv povolal a potom je také k zvláštním skutkům svým s sebou brával i tajemství některá jim mimo jiné zjevoval.

A jiní též apoštolé k nim přední zření vždycky měli i za přítomnosti Kristovy své věci skrze ně řídili, i potom po jeho odchodu v správě církve v těžkých věcech k nim se do Jeruzaléma utíkali, kdež to také na místo Jakuba Velikého po smrti jeho druhý Jakub Menší zřízen a v Jeruzalémě za biskupa dosazen jest. A potom k těm třem po své na sebe vstoupení Kristus čtvrtého způsobem zvláštním, totiž Pavla svatého přidal, jakož o té věci sám píše, 2. Kor. 11, 5, že nebyl nic menší velikých apoštolů, ale rovný i těm, kteříž se zdáli býti sloupové, poněvadž podali jemu pravic svých na tovaryšství, tak že tu péči a starost přední všickni čtyři tovaryšsky jednomyslně a v jednom duchu i smyslu víry spravovali spolu s jinými apoštoly.

A potom jejich potomci též jich v tom následovali a na některých místech hlavních po krajinách byli rozsazeni a již potom od lidu patriarchové slouli, jako předně v Jeruzalémě, v Antiochii, v Alexandrii a potom i v Římě a v Konstantinopoli, majíc přední péči o jiné těch krajin služebníky. V potřebách pak se shledávající a jiné k sobě svolávající a což potřebí bylo církvi společně a tovaryšsky řídíce a žádný jeden nad druhým nepanujíce.

A dokudž to trvalo tím pořádkem, dotud byla pravá sukcesí apoštolská v pravdě víry i přísluhování svatém, ano i v osobách, kteréž jedny po druhých na ta místa vstupovaly a dobře se v církvi vše řídilo a dalo, ale když se to proměnilo, proměnily se také i jiné věci, jakž se to do dnešního dne vidí, že jest již od pravé sukcesí apoštolské v zavedení církvi daleko odstoupeno, v jednotě pak této (což bez chlouby naší k slávě bohu vyznávatí musíme) zase jest obnoveno a ku prvnímu způsobu přistoupeno, nebo ti naši předkové toto své původní služebníků řízení takto spořádali:

Nejprv ti přední biskupi zřízení toho předního užívali a potom k nim také bratr Matěj přidán, tak jako Pavel ku prvním třem apoštolům. A ti drželi přední místo v přednosti biskupské a v prvotnosti služebnické. A potom sobě zřídili radu příkladem apoštolů, aby nebyla ta správa jednoho monarchitská a světská, ale správa mnohých spolu jakožto církevní podlé Kristova nařízení. Slove taková správa v církvi "aristocratia". A z toho potom ta správa v jednotě na ten způsob šla, že když kteří zemřeli, na ta místa jiní zřízení a dosazováni byli, vše tím jednostejným řádem a tou posloupností řádnou Kristovou.

A podnes se to vždy ještě tak děje a zůstává a zůstávati bude do vůle boží a ne tak, jakž protivníci mluví, že leckdos leckohos světí, ale řádní biskupi podlé božského i lidského a církevního nařízení světí kněží i biskupy podlé pravé posloupnosti apoštolské, takže se tu v jednotě vidí pravá a živá forma pravého a řádného kněžství Kristova. Nechť se na to kdo chce podívá a převrácený soud odvrhá pravý soud z ducha páně o služebnících jednoty činí, tenť toho, že jest ta forma a způsob církve apoštolské potvrditi musí.

Tyto pak všecky věci, když sobě naši předkové v převelikých a těžkých pokušeních řídili a pořádali v těch shromážděních a při těch valdenských velmi se s tím se vším před světem a svými protivníky i před Rokycanem kryli, bojíce se, aby jakož sobě tak i těm valdenským větších pokušení nevzbudili. A protož ani o tom mnoho vůbec nehlásali a ovšem psaní nějakých ven vydávati nesměli, nýbrž tak to tajně vedli, že mnozí vlastní domácí o tom nevěděli a tomu nerozuměli, co se kdy, kde, jak

a skrze koho dálo? Avšak s tím se vším předce se neutajili, nebo toho Rokycan i král Jiří brzy se dověděli, odkudž pokušení mnohých přibýlo jím obojím. A tak jest příčina toho, pro kterouž otcové naši toho v svých psaních světle nám potomkům nepodali, a jakž Šturm praví, světle o tom nepsali, než potom jedni druhým oustně vypravovali, takže pravé jest, že o těch původních věcech od těch časů téměř za 50 let nemnohá a i ta jako v zavnutí nepsaných psaní našich starších původních jsou. Nebo byl tehdaž takový těžký a nesnadný čas, o jakémž Kristus pán mluví (Mat. 13, 33), že království boží bývá někdy podobno kvasu, kterýž vzavši žena, skryla ve třech měřicích mouky, až by zkysalo všecko.

Tak naši předkové, což měli dobrého od boha v věcech podstatných, služebných i případných v řádu dobrém záležejících (neb ty věci těmi třema měrami příhodně rozuměti se mohou) ne ihned se světu zjevili, aby v těch zlých časích ani perel před svině nemetali ani nepřátel proti sobě ukrutných z úmysla nepodpálili, ač by se třeba na ně obrátili a je roztrhali. Proti čemuž Kristus pán vyučoval své učedníky, aby byli k nepřátelům opatrní jako hadové a k lidu upřímemu a spasení žádostivému sprostní jako holubice.

Protož ještě podnes i my bychom o těch věcech případných (majíc dosti na podstatných a služebnostech z písem svatých důvodných) nepsali, kdyby nás protivníci naši k tomu sami nedonucovali, což i tuto jako ti, kteříž toho nejpopovědomější jsme činíme, aby sobě ani nedostatky žádný nepřekážel při jednotě jakoby se jí i v těch případných nětco škodlivě nedostávalo. A což jsme tuto těch věcí poznamenali, jisté a pravé jsou.

Až potud vypsán jest způsob vyzdvižení služebníků v jednotě.

[...]

Nedržímeť pak toho o sobě, abychom my sami a jednota naše církvi svatou obecnou býti měla, a že by u nás samých toliko spasení bylo, jakž i to nepřátelé naši o nás, že bychom tak smyslili, mluvíti i psáti směj, anebo jakž tak někteří o sobě sami smyslí a tím se honosí, nebo my za církev svatou obecnou a podstatnou máme i vyznáváme všechny vyvolené boží k spasení, kteříž by kdykoli a kdekoli po všem světě byli a v pána Ježíše Krista právě věříce, zákonem jeho svatým se řídili a spravovali.

Sebe pak sami máme a držíme v své jednotě toliko za částku té církve svaté obecné, avšak za částku nynějších časů hrozného zavedení obnovenou a od bludů očištěnou, tak jako i jinde mnohé částky, z nichž my žádných církve a spasení neodsuzujeme a nepotupujeme, kdež toliko kteří jistá a nepochybná znamení církve svaté na sobě mají. Nebo bůh

není přijímač osob, ale v každém národu, kdož se ho bojí a činí spravedlnost, příjemný jest jemu (Act. 10). A z toho máme se a držíme za pravé křesťany a to podle toho, že věříme v boha otce všemohoucího i v pána Ježíše Krista, syna jeho, i v ducha svatého a tak celou víru pravou obecnou křesťanskou držíme, ve jméno Trojice svaté pokřtěni jsme, pána Ježíše Krista za boha pravého a svého jedinkého vykupitele a spasitele máme a evangelium jeho svatým se spravujeme.

A odtud potom nazýváme se a jmenujeme bratřími a sestrami Kristovými, a to proto, že to jméno od starodávna hned v církvi oné izraelské bylo v lidu božím obecné a sám bůh je přivlastňuje jim, 5. Moj. 15, 9.11 i jinde často. A potom ovšem v církvi nové křesťanské od samého Krista pána v něho věřícím jest přivlastněno, Mat. 12, kdež ty, kteříž činitelé vůle otce jeho nebeského jsou bratřími a sestrami svými nazývá. A opět, Mat. 23., dí: „Nebývejte nazýváni mistři, nebo jeden jest mistr váš, totiž Kristus, vy pak všickni bratři jste.“ Za kteréžto jméno žádný se stydět nemá, poněvadž se sám Kristus za ně nestydí, řka: „Pověz bratřím mým.“ Item Žid. 2. dí, pro kteroužto příčinu nestydí se jich nazývati bratřími, řka: „Zvěstovati budu jméno tvé bratřím svým uprostřed shromáždění.“

Že se pak jmenujeme českými bratřími, to činíme proto, že v zemi české jednota naše svůj původ a začátek vzala a odtud do jiných zemí a krajín se rozšířila. Že se pak předkové naši jmenovali i podpisovali bratřími zákona Kristova, činili to jakož pro rozdíl jiných řehol a bratrstva, kteříž se jmenují bratři řádu Františkova, tak i proto, že samého Krista zákonem se vážali a spravovali a i my, potomci jejich, žádného jiného zákona, jímž bychom se při spasení a náboženství našem spravovali, mimo ten Kristů, jímž se míní svatá písma zákona starého i nového, nemáme a míti nechceme.

Že pak svá shromáždění nazýváme jednotou bratrskou neb křesťanskou, činíme podle Žalmu 133, kdež svědčí duch boží, že jest to utěšené, když bratři přebývají v jednotě, neb v jednomyslnosti, a tak pro tu svatou jednomyslnost mnohých v náboženství etc. jednotou se nazýváme a tomu odpíráme, abychom se po někom z lidí, buď husité neb rokycanisté neb jinak jmenovali, přestávajíce v jmenování sebe aneb i v podpisování na jménu jednota bratrská neb křesťanská.

Až potud druhý díl psání tohoto.

Závěr.

A již po vysvětlení těch napřed připomenutých věcí psaní tomuto našemu konec činíme, nebo nebyl tuto úmysl náš, abychom tuto celou historii o jednotě naší vypsati měli, ale toliko původní věci našeho oddělení a služebníků vyzdvižení v jednotě, jakož jsme to upřímně a v pravdě sprostné z příčin hodných a nám známých učinili, načež sobě i každému pobožnému čtenáři požehnání božího žádáme. Amen.

Redakce Nových bratrských listů vyjadřuje touto cestou vděčnost bratru doktoru Otovi Halamovi z ETF UK, který nám laskavě poskytl pracovní elektronický přepis tohoto rukopisného textu k uveřejnění. Rukopis tohoto spisu je majetkem Archivu Unitatis Fratrum a je uložen v Ochronově.